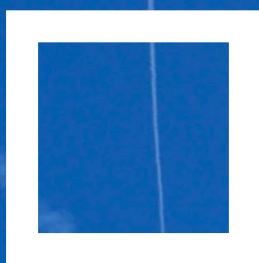

UDSYN 2024

En efterretningsbaseret vurdering af
de ydre vilkår for Danmarks sikkerhed
og varetagelsen af danske interesser

**FORSVARETS
EFTERRETNINGSTJENESTE**

EFTERRETNINGSTJENESTERNES OVERORDNEDE VURDERINGER AF TRUSLERNE MOD DANMARK

UDSYN beskriver de ydre vilkår for Danmarks sikkerhed og danske interesser. UDSYN er en af fire overordnede vurderinger af truslerne i og mod Danmark. De andre er:

- **Vurdering af terrortruslen mod Danmark**, hvori Center for Terroranalyse fastsætter det nationale terrortrusselsniveau og beskriver terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet.
- **Vurdering af spionagetruslen mod Danmark, Færøerne og Grønland**, der udgives af PET og beskriver fremmede staters efterretningsvirksomhed mod Danmark, dvs. især spionage, påvirkning og forsøg på ulovligt at anskaffe teknologi og viden.
- **Cybertruslen mod Danmark**, hvori Center for Cybersikkerhed beskriver og fastsætter de nationale trusselsniveauer for cyberspionage, cyberkriminalitet, cyberaktivisme, destruktive cyberangreb og cyberterror.

FORORD

Krigen i Ukraine har nu været i næsten tre år, og konsekvenserne af den er kommet tættere på os i Danmark. Det kommer især til udtryk ved, at truslen fra russisk sabotage er øget, ikke mindst mod mål med forbindelse til dansk støtte til Ukraine. Det samme gælder truslen fra alvorlige russiske cyberangreb.

Vi kan også komme til at se Rusland optræde mere truende over for Danmarks og andre NATO-landes militære fly og skibe. Det medfører en risiko for misforståelser og mindre sammenstød både i Østersøen og i Arktis. Der er på nuværende tidspunkt ikke en trussel om et regulært militært angreb på Danmark, men efterhånden som Rusland genvinder sin militære styrke, vil den militære trussel mod NATO stige.

Ruslands stærke antivestlige kurs betyder, at nye trusler mod Danmark er kommet til, samtidig med at de velkendte trusler består. Krigen i Gaza har f.eks. bidraget til, at antallet af terrorangreb og forsøg på terrorangreb i Vesteuropa igen er steget efter en lidt roligere periode. Det samlede trusselsbillede, Danmark står overfor, er derfor alvorligere, end det har været i mange år.

Rusland og Kina er rykket tættere på hinanden. De to lande ønsker grundlæggende at svække Vesten for selv at bestemme mere i verden. Det udfordrer vores vestlige demokratiske værdier og vores ønske om internationale spilleregler. Det er bl.a. meget tydeligt, at Kina forsøger at skaffe sig teknologi fra Vesten med både lovlige og ulovlige midler såsom spionage. Kina er stadig afhængigt af handel og samarbejde med Vesten, og det lægger en dæmper på Kinas antivestlige politik. Kina forbereder sig dog i stigende grad på at kunne håndtere en tydeligere konfrontation med Vesten, som f.eks. kunne være resultatet af Kinas mere aggressive adfærd i sin egen region – især over for Taiwan.

Siden Hamas' terrorangreb i Israel sidste år har risikoen for en større krig i Mellemøsten bølget frem og tilbage. Konflikten mellem Israel på den ene side og Iran, Hizbollah, Hamas og andre militser på den anden side kan fortsætte som nu, men den kan også udvikle sig drastisk, hvis Iran forsøger at udvikle atomvåben, og Israel forsøger at forhindre Iran i det. Syrien står ved en skillevej, efter at oprørsgrupper har væltet Asad-styret på bare 11 dage. Styrets kollaps kan få store konsekvenser for stabiliteten i landet og regionen.

De stærke følelser, som krigen i Gaza vækker, vil blive udnyttet af terrorister længe endnu. Der er ingen udsigt til løsninger på de mange andre konflikter i Mellemøsten og Afrika, som i årtier også har givet næring til islamistisk terror.

I UDSYN tegner vi et billede af disse udefrakommende trusler og de sikkerhedspolitiske udfordringer, som Danmark står overfor.

UDSYN er FE's årlige bidrag til den offentlige debat om Danmarks sikkerhedspolitik. UDSYN er derfor skrevet til såvel interesserede borgere som politikere, journalister og forskere.

Redaktionen er afsluttet den 9. december 2024.

God læselyst.

Svend Larsen

Fungerende chef for Forsvarets Efterretningstjeneste

INDHOLD

03	FORORD
06	HOVEDKONKLUSION
08	DE SIKKERHEDSPOLITISKE VILKÅR FOR DANMARK
14	TEMA: OPRUSTNING
16	RUSLAND
26	TEMA: HYBRIDE VIRKEMIDLER
30	TEMA: CYBERTRUSLEN
32	ARKTIS
42	TEMA: SPIONAGE
44	KINA
54	TEMA: TEKNOLOGIOVERFØRSEL
56	TEMA: TERROR
60	BRÆNDPUNKTER I MELLEMØSTEN OG AFRIKA
68	TEMA: TRUSLER MOD CIVIL SKIBSFART
70	DEFINITIONER

**DE SIKKERHEDS-
POLITISKE VILKÅR
FOR DANMARK** 8

Rusland og Kina har en fælles ambition om at reducere vestlig indflydelse på global politik.

RUSLAND 16

Rusland vil sandsynligvis blive mere villigt til at udfordre NATO-lande med sine militære midler.

ARKTIS 32

Den strategiske betydning af Arktis er blevet større som følge af det spændte forhold mellem Rusland, Kina og Vesten.

**TEMA: HYBRIDE
VIRKEMIDLER** 26

En række stater bruger hybride virkemidler til at svække og underminere andre stater.

TEMA: SPIONAGE 42

Fremmede stater, især Rusland og Kina, spionerer mod Kongeriget Danmark og danske interesser.

**TEMA:
OPRUSTNING** 14

Krigen i Ukraine har accelereret behovet for større og hurtigere produktion af militært udstyr i mange lande.

**TEMA:
CYBERTRUSLEN** 30

Statslige hackergrupper forsøger løbende at kompromittere mål i Danmark. Det har i 2024 øget cybertruslen.

KINA 44

Kinas støtte til Rusland og aggressive tilgang til Taiwan skaber stadig flere konflikter med Danmark og Vesten.

**TEMA:
TEKNOLOGI-
OVERFØRSEL** 54

Kina, Rusland og Iran forsøger at overføre teknologi fra vestlige lande med både lovlige og ulovlige midler.

TEMA: TERROR 56

Krigen i Gaza og senest i Libanon har bidraget til at radikalisere militante islamistiske miljøer i og uden for Europa yderligere.

**BRÆNDPUNKTER
I MELLEMØSTEN OG
AFRIKA** 60

Konflikten mellem Israel og Iran har bragt Mellemøsten tættere på en regional krig.

**TEMA: TRUSLER
MOD CIVIL SKIBSFART** 68

Konflikter kan true de vigtigste søhandelsruter mellem Europa og Asien, og pirateriet er igen bluset op ved Afrikas Horn.

HOVEDKONKLUSION

Rusland og Kina øger deres samarbejde og er toneangivende for en række lande, der forholder sig kritisk til Vestens globale indflydelse. Det gælder ikke mindst Iran og Nordkorea. Mange lande undgår dog at vælge side for at kunne forfølge egne interesser. Krigen i Ukraine er omdrejningspunktet for Ruslands konflikt med Vesten. Samtidig tager den politiske og økonomiske konkurrence mellem USA og Kina til.

Rusland har ambition om at gennemtvunge en ændring af den sikkerhedspolitiske orden i Europa. Krigen i Ukraine vil definere den sikkerhedspolitiske situation i Europa også efter 2025. Rusland vil intensivere sin brug af hybride virkemidler yderligere, bl.a. gennem sabotageaktioner og påvirkningskampagner. Desuden vil Rusland sandsynligvis blive mere villigt til at udfordre NATO-lande med sine militære midler. Derfor vil den militære trussel fra Rusland stige over de kommende år, selvom der på nuværende tidspunkt ikke er en trussel om et regulært militært angreb på Danmark.

Statslige hackergrupper forsøger løbende at kompromittere mål i Danmark. Det har i 2024 øget cybertruslen mod Danmark. Samtidig rammer kriminelle og aktivister

konstant danske virksomheder og myndigheder med deres cyberangreb. Ruslands større risikovillighed over for NATO-lande har øget sandsynligheden for, at Rusland vil udføre destruktive cyberangreb.

Fremmede stater, især Rusland og Kina, spionerer mod Kongeriget Danmark og danske interesser. Danmark er et interessant mål for spionage på grund af sit medlemskab i NATO, sin omfattende støtte til Ukraine og sin status som teknologisk avanceret land.

De sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA har også bredt sig til Arktis. Rusland prioriterer regionen højt og vil demonstrere styrke gennem en aggressiv og truende adfærd, som vil medføre større risiko for eskalation end før set i Arktis. Rusland vil også forsøge at fortsætte sin militære opbygning i regionen. Krigen i Ukraine lægger dog beslag på så store ressourcer, at Rusland får svært ved at fastholde den ambition. Rusland vil fortsat modvilligt give Kina øget adgang til Arktis. Kina vil bruge adgangen til at styrke sin rolle i Arktis og til at fremme sine planer om at blive i stand til at operere militært i regionen.

Kina giver afgørende materiel støtte til Ruslands krig i Ukraine. Desuden sætter Kina mere hårdhændet ind over for Taiwan og i Det Sydkinesiske Hav, hvor Kinas omfattende territorialkrav strider mod havretten. Kina forbereder sig på at kunne vinde en krig om Taiwan og på at kunne klare sig igennem en konfrontation med Vesten. Hjemme strammer kommunistpartiet grebet og øger støtte til egen industri på bekostning af udenlandske virksomheders konkurrenceevne. Samtidig arbejder Kina på at overføre teknologi og viden fra andre lande, bl.a. ved hjælp af spionage. Kinas kurs skaber grobund for stadig flere konflikter med Danmark og Vesten.

Konflikter i Mellemøsten og Afrika vil fortsat kunne udgøre en trussel mod europæisk sikkerhed. Regionerne vil også i de kommende år være præget af strukturelle problemer, som forringer befolkningernes levevilkår og skaber øget grobund for terror og migration. Krigene i Gaza og Libanon har sat en foreløbig stopper for de senere års forsøg på forsoning mellem Israel og arabiske lande. Iran udfordrer både Israel og Vesten mere direkte, mens regionale magter som Tyrkiet og

Saudi-Arabien forsøger at pleje deres relationer til Vesten, Rusland og Kina på samme tid for at øge deres strategiske manøvrerum. Det svækker Europas muligheder for at påvirke udviklingen i nærområdet.

Terrortruslen i Europa er steget siden 2022. Stigningen skyldes bl.a., at krigen i Gaza og senest i Libanon har bidraget til yderligere at radikalisere militante islamistiske miljøer i og uden for Europa. Det er sandsynligt, at Gaza-krigen også i mange år frem vil øge mobiliseringen til sådanne miljøer i Vesten.

A man in a dark blue suit, identified as Xi Jinping, is walking in profile from left to right. He is gesturing with his right hand. The background is a solid blue wall with a large, light blue geometric pattern of overlapping lines and shapes. The floor is a dark grey carpet.

DE SIKKERHEDS- POLITISKE VILKÅR FOR DANMARK

RUSLAND OG KINA UDFORDRER VESTEN
MED FORSKELLIGE MIDLER OG MÅL

Rusland og Kina øger deres samarbejde og er toneangivende for en række lande, der forholder sig kritisk til Vestens globale indflydelse. Mange lande undgår dog at vælge side for at kunne forfølge egne interesser. Krigen i Ukraine er omdrejningspunktet for Ruslands konflikt med Vesten. Samtidig tager den politiske og økonomiske konkurrence mellem USA og Kina til.

Kinas præsident, Xi Jinping, og Ruslands præsident, Vladimir Putin, ved BRIKS-topmødet i oktober 2024. Abaca/Ritzau Scanpix

■ En række lande, herunder Rusland og Kina, stiller sig kritiske over for det, de ser som en vestligt ledet og defineret verdensorden. De to lande udfordrer i forskellig grad den etablerede verdensorden og gør det med forskellige midler og mål. De har en fælles ambition om at reducere vestlig indflydelse på global politik. Flere lande, først og fremmest Iran, knytter sig til Rusland og Kina, fordi de deler ambitionen.

Vesten står fortsat samlet over for Rusland og Kina om forsvaret af liberale demokratiske værdier og et ønske om at bevare den regelbaserede verdensorden.

Rusland ønsker en verdensorden, hvor staters indflydelse primært bestemmes af deres evne og vilje til at udøve militær magt over for andre. Kina ønsker i højere grad end Rusland en regelbaseret verdensorden. Kina lægger dog samtidig vægt på at være mere med til at definere reglerne, end Kina mener, at det hidtil har gjort.

Flere internationale regler og normer er samtidig under pres eller ved at falde helt bort. Der er f.eks. stigende uenighed om økonomiske spilleregler. Desuden er invasionen af Ukraine et eksempel på, at respekten for andre landes grænser er udfordret. Også internationale aftaler om atomvåben bortfalder, og der er ikke udsigt til, at de bliver genforhandlet.

Krigen i Ukraine er omdrejningspunktet for Ruslands konflikt med Vesten. Samtidig er krigen også del af det globale modsætningsforhold mellem Rusland, Kina og flere andre lande på den ene side og Vesten på den anden. Kina spiller en afgørende rolle for krigsindsatsen på russisk side, mens lande som Iran og Nordkorea også støtter Rusland i en krig uden for deres egne interesseområder.

Støtten fra Kina, Nordkorea og Iran gør det muligt for Rusland hurtigere at opbygge sine konventionelle styrker til igen at udgøre en landmilitær trussel mod NATO i de baltiske lande.

Spændingerne mellem Rusland og Vesten betyder også, at den strategiske betydning af Arktis er blevet større. Desuden kan Kinas betydning for Rusland give Kina større manøvrerum i arktiske områder, hvilket kan forstærke stormagtskonkurrence og spændinger i regionen yderligere.

Uanset krigen i Ukraine vil konkurrencen mellem USA og Kina være afgørende for, hvordan internationale forhold udvikler sig. De to stormagters konkurrence om global politisk og økonomisk indflydelse vil således sætte rammerne for andre landes politiske, militære og økonomiske handlerum.

Relationerne mellem globale og regionale stormagter er i dag mere præget af nye og skiftende partnerskaber, end man så det under den kolde krig. Mange lande bevæger sig ind og ud af grupperingerne omkring stormagterne og ønsker ikke at vælge side. Mange af disse lande formår at forfølge deres egne interesser i forskellige retninger på samme tid. F.eks. kan en regional magt som Saudi-Arabien afholde fælles militære øvelser med Kina og sælge store mængder olie til landet uden kritik fra amerikansk side. Samtidig kan Saudi-Arabien også spille en vigtig rolle i vestlig energipolitik og være en partner for USA i bestræbelserne på at begrænse Irans indflydelse i regionen. Nationale interesser kan dermed pege i forskellige retninger, både mod Vesten og mod Rusland og Kina.

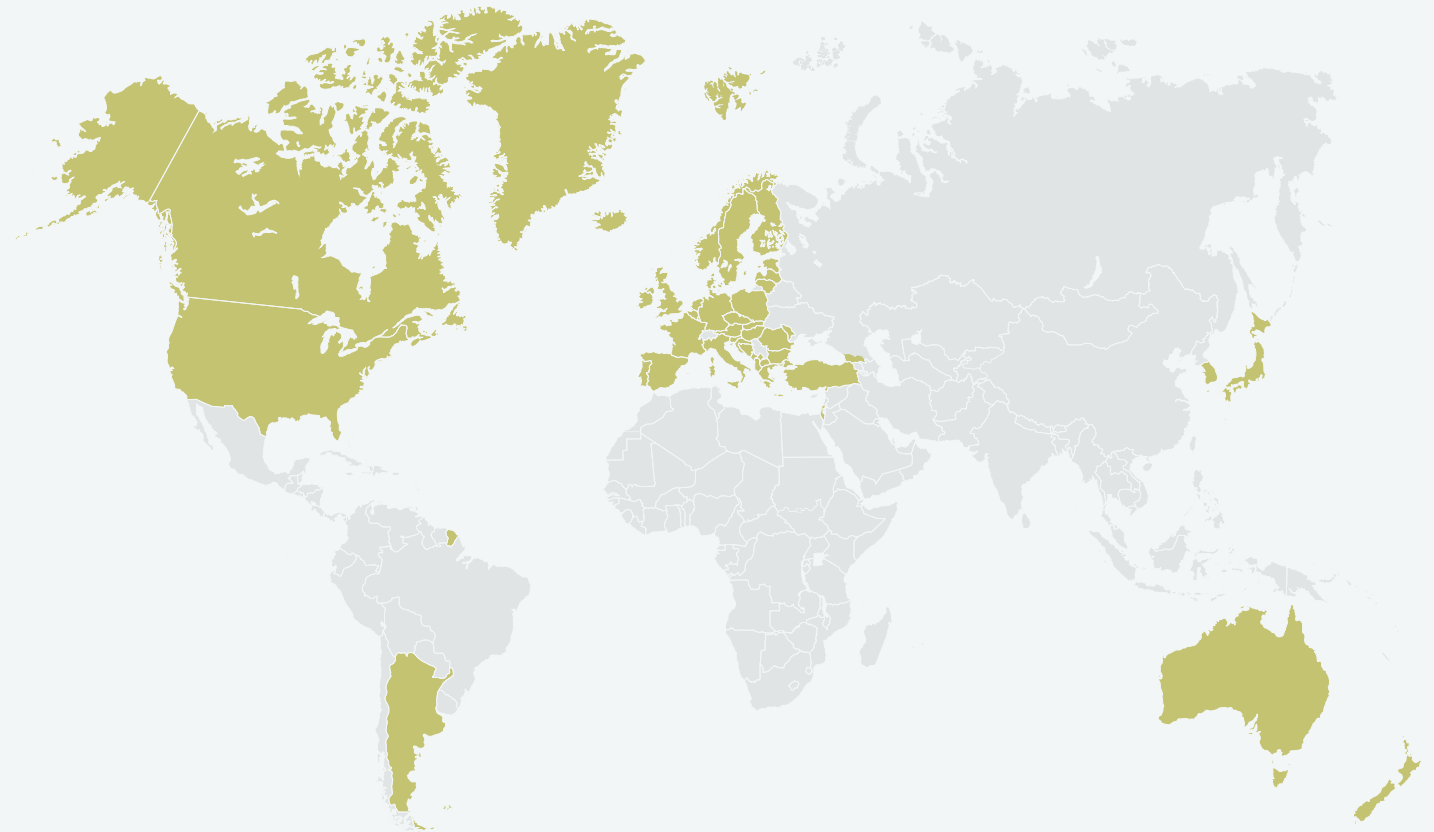
Nogle lande søger et tættere samarbejde om at udvikle teknologi eller fremstille militært materiel med andre, der deler deres værdier. Et eksempel på dette er USA's forsvarspagt med Storbritannien og Australien, kaldet AUKUS, om både salg af militære kapaciteter og forskning i forsvarsteknologi. Den slags samarbejde bliver sat i værk for at nedbringe antallet af sårbarheder i forsyningskæder, som en strategisk konkurrent eller modstander kan få indflydelse på. Landene ønsker f.eks. at sikre råstoffer til vedvarende energikilder og i nogle tilfælde selv at fremstille militært materiel som f.eks. orlogsskibe.

Rusland og Kina er rykket sammen

Det er stadig tydeligere, at Kina er dominerende i forholdet til Rusland. Især har krigen i Ukraine og Vestens politiske og økonomiske sanktioner mod Rusland øget landets afhængighed af Kina. Kina er således blevet vigtigere for Ruslands eksport og dermed indtægter. Desuden er kinesiske firmaers salg af komponenter til Ruslands forsvarsindustri afgørende for Ruslands evne til at fortsætte krigen i Ukraine. Iran spiller også en vigtig rolle ved at levere missiler og droner til Ruslands krig.

UKRAINE DEFENSE CONTACT GROUP SAMLER BRED INTERNATIONAL STØTTE TIL UKRAINE

Kortet viser Vesten sammen med allierede og partnere i Ukraine Defense Contact Group, som koordinerer støtte til Ukraine.

Både Kina og Rusland ønsker at splitte Vesten

Efter Ruslands invasion af Ukraine samlede mange lande sig om en politisk fordømmelse af den i FN, mens Vesten også begyndte at hjælpe Ukraine militært. På trods af diskussioner og usikkerheder om forpligtelserne over for Ukraine står Vesten stadig sammen mod Rusland. Det har også ført til Sveriges og Finlands medlemskab af NATO, som har svækket Ruslands position i Norden og Østersøregionen. Rusland forsøger

som modtræk at splitte Vesten for at undgå at stå over for en stærk samlet økonomisk og militær blok.

Kina forsøger at splitte EU-landene og USA i handelspolitiske spørgsmål, hvor økonomiske interesser f.eks. kunne tale for større engagement med Kina, mens sikkerhedspolitiske interesser ville tale for mindre. Kinas aktiviteter har til formål at sikre Kina en ledende rolle i sin egen region, men også globalt.

Kina er fortsat ikke parat til åbent at levere militært materiel til Ruslands krig i Ukraine. Det skyldes, at Kina ikke vil risikere omfattende vestlige økonomiske sanktioner for at hjælpe Rusland. Kina mener stadig, at forholdet til Vesten er vigtigt, og Kina vil forsøge at balancere sin udenrigspolitik for at bevare de handelsmæssige og videnskabelige relationer.

Samarbejdet mellem Kina og Rusland bliver stadig tættere og mere omfattende. Det vil dog samtidig være præget af mistillid, fordi Kina og Rusland har modsatrettede økonomiske og politiske interesser og ambitioner, bl.a. i Centralasien og Arktis. Det er derfor usandsynligt, at deres forhold – også på langt sigt – vil udvikle sig til en forpligtende alliance med gensidige sikkerhedsgarantier. Ruslands afhængighed af Kina betyder, at Rusland i stigende grad må tilgodese Kinas interesser, selv på områder hvor Rusland tidligere har været tilbageholdende. Det gælder f.eks. i forhold til kinesisk tilstedeværelse i Arktis.

Gennem Shanghai Cooperation Organisation (SCO) samarbejder Kina og Rusland også om sikkerhedspolitiske spørgsmål. Det gør de sammen med Indien, Pakistan, flere centralasiatiske lande, Iran og Belarus. SCO er et eksempel på, at Kina og Rusland forsøger at finde fælles sikkerhedspolitiske interesser på trods af grundlæggende forskellige interesser.

BRIKS-samarbejdet er et eksempel på et alternativ til det, som mange lande ser som vestligt dominerede internationale organisationer, f.eks. IMF og Verdensbanken. BRIKS blev skabt af Brasilien, Rusland, Indien, Kina og Sydafrika (deraf forkortelsen BRIKS). BRIKS er et økonomisk og udenrigspolitisk forum, hvor medlemslandene bl.a. forsøger at koordinere deres politik på forskellige områder, uden at vestlige lande deltager.

Senest er BRIKS blevet udvidet med Iran, Egypten, Etiopien og De Forenede Arabiske Emirater. De fleste BRIKS-lande ønsker ikke at vælge side mellem Vesten og Kina og Rusland. Tyrkiet er et af de lande, som viser interesse i at tilslutte sig det udvidede BRIKS-samarbejde. Formålet med et tyrkisk medlemskab af BRIKS vil være, at landet kan tilgodese interesser uden for Vesten, samtidig med at det fastholder sin position som allieret i NATO og en vigtig handelspartner for vestlige lande.

Militær oprustning er igen på stormagternes dagsorden

Krigen i Ukraine har stillet Ruslands forsvarsindustri over for store udfordringer med at følge med tabene på slagmarken. Vestlige sanktioner har gjort det svært for Rusland at omstille sin økonomi og sin forsvarsindustri til at dække tab. Rusland forsøger målrettet at omgå dem og på den måde håndtere de udfordringer med bl.a. forsyningskæder, som sanktionerne forårsager.

USA, Kina og Rusland bruger i disse år flere ressourcer på at forberede sig på at kunne udkæmpe en krig mod hinanden, end det har været tilfældet siden den kolde krig. Kinas forberedelser til en eventuel militær konflikt i det vestlige Stillehav og USA's reaktioner på disse forberedelser er eksempler på denne udvikling. Over en årrække har Kina øget sit militærbudget betydeligt for at udbygge sine militære kapaciteter.

Rusland har gennem de seneste år truet mere med at bruge atomvåben. Samtidig moderniserer USA og Rusland deres atomarsenaler, og Kina er i gang med at udvide sit. Oprustningen og Ruslands lejlighedsvis trusler om at bruge sine atomvåben sker på et tidspunkt, hvor de tidligere aftaler mellem USA og Rusland om begrænsninger i de to landes strategiske atomarsenaler og øvrige våbenkontrolaftaler reelt er faldet bort. Den store mistillid mellem USA og Rusland betyder, at der ikke er udsigt til, at de vil forhandle nye aftaler.

Kina har hidtil ikke indgået aftaler med andre stormagter om begrænsninger i dets atomarsenaler eller andre våbenkontrolaftaler, og Kina vil sandsynligvis fortsat afholde sig fra sådanne aftaler. Kina mener ikke, at det behøver at indgå sådanne aftaler med USA og Rusland, så længe deres atomarsenaler er betydeligt større end Kinas. De manglende våbenkontrolaftaler vil betyde, at forholdet mellem stormagterne bliver endnu mere usikkert.

■ ■
Kinesisk industrispionage udgør også en trussel mod vestlige økonomiske interesser.

HVIS KINA OG RUSLAND BLIVER ALLIEREDE

Især Kinas økonomiske interesser i Vesten står i vejen for et reelt allianceforhold mellem Kina og Rusland, som derfor er usandsynligt. De to lande har dog allerede etableret et historisk tæt samarbejde, som især siden Ukraine-krigen er accelereret markant.

Hvis Kina på et tidspunkt vurderer, at fordelene ved landets samhandel med Vesten ikke længere kan opveje de magtpolitiske modsætninger, vil Kina i langt højere grad kunne se en samlet fordel i at indgå et tættere og åbent partnerskab med en militær dimension med Rusland. Det er meget sandsynligt, at dette vil være i Ruslands interesse.

Hvis de to lande knytter endnu mere forpligtende bånd med en alliance, vil det medføre markante sikkerhedspolitiske udfordringer for Vesten.

Et dybere kinesisk-russisk partnerskab vil kunne betyde, at landene forpligter sig til at støtte hinanden militært. I det tilfælde vil Kina begynde at levere store mængder militært materiel og ammunition til Rusland uden længere at tage hensyn til risikoen for vestlige sanktioner. Hvis dette skulle ske, er det meget sandsynligt, at det vil styrke Rusland mærkbart i krigen. Kinesisk støtte vil derudover gøre det muligt for Rusland hurtigere at genopbygge sine konventionelle militære styrker, så de kan true Vesten.

Et endnu tættere forhold mellem de to lande vil også kunne betyde større diplomatisk og militært samarbejde, som kan omfatte fælles teknologiudvikling, store koordinerede militære øvelser og indsatser eller diplomatiske fremstød for at mindske vestlig indflydelse. Dermed vil de to lande kunne presse vestlige interesser på en måde, som strækker vestlige ressourcer maksimalt.

Økonomisk stormagtskonkurrence har global effekt

Kina fortsætter sin praksis med statsstøtte til virksomheder, som giver dem en fordel i forhold til vestlige konkurrenter. Kinesisk industrispionage udgør også en trussel mod vestlige økonomiske interesser. Især amerikanske modforanstaltninger for at håndtere den trussel er en afgørende drivkraft i udviklingen i global økonomi. Det medfører samtidig, at nye teknologier, industrier og ressourcer bliver genstand for økonomisk konkurrence og konflikt.

Kina forbereder sig på at afbøde de økonomiske konsekvenser af en konfrontation med Vesten og USA f.eks. udløst af en større konflikt om Taiwan. Kina forsøger derfor at gøre sig mere uafhængigt af udlandet og mere robust i forhold til eventuelle vestlige sanktioner og afbrydelse af samhandlen.

Kinas og USA's strategiske konkurrence har økonomiske, politiske og sikkerhedsmæssige konsekvenser og medfører ændrede vilkår for de europæiske lande. De to lande ønsker at adskille deres markeder på strategisk vigtige områder inden for især teknologisk

udvikling. Derfor sætter de i stigende grad begrænsninger på andre landes muligheder for at være økonomisk engageret på samme tid i Kina og USA.

Stormagter blander sig i regionale krige

Konkurrencen mellem stormagterne kommer også til udtryk ved støtte til regionale aktører i verdens brændpunkter. Stormagterne forsøger på den måde at styrke forholdet til regionale magter og derved sikre deres egne interesser. Det gælder f.eks. energipolitiske interesser i Mellemøsten.

Blandt midlerne er militær støtte, salg af militært materiel eller anden militær kapacitetsopbygning. Ruslands støtte til Assad-styret var et eksempel på dette. Men Rusland har også engageret sig mere direkte på det afrikanske kontinent, hvor landet har benyttet sig af private militære virksomheder til at forfølge russiske interesser. På denne måde kan stormagter blive direkte involveret i lokale eller regionale konflikter for enten at modvirke andres indflydelse eller sikre egne interesser. ■

TEMA: OPRUSTNING

Krigen i Ukraine har accelereret behovet for større og hurtigere produktion af våben, ammunition og andet militært udstyr i mange lande. Der er derfor et kapløb i gang om at udvide produktionskapaciteten i forsvarsindustrien, samtidig med at man f.eks. får sikret forsyningskæder og bearbejdning af råmaterialer til ammunitionsproduktion.

Rusland har i alt væsentligt omstillet sin økonomi til at understøtte krigsindsatsen i Ukraine. Det er på den måde lykkedes Rusland at forøge sin produktion af særligt militært udstyr og ammunition betragteligt. Rusland har f.eks. i 2023 og 2024 været i stand til at producere flere artillerigranater end alle NATO-landene tilsammen.

Den øgede militære produktion på verdensplan skyldes også udviklingen i styrkeforholdet mellem Kina og USA, hvor især Kina opruster. Kinas militære udgifter er de seneste fem år officielt vokset med 6-7% om året. Ved direkte sammenligning i amerikanske dollars

er Kinas militærudgifter i dag dog kun omtrent en tredjedel af USA's. Men når man medregner f.eks. valutaforhold, prisen på arbejdskraft og andre driftsudgifter, bliver Kinas udgifter til militæret to til tre gange højere. Opgjort på denne måde er Kinas reelle investeringer i militær kampkraft hvert år næsten lige så store som USA's.

For Europas vedkommende drejer oprustning sig aktuelt især om konkrete behov i Ukraines forsvarskamp mod Rusland som f.eks. artilleriammunition, luftforsvar og droner. Men det drejer sig også om Europas egen evne til at kunne modsvare Rusland som militær trussel. Den højere efterspørgsel efter militært udstyr betyder, at produktionen i forsvarsindustrien er på vej op i et væsentligt højere tempo. I løbet af 2023 og 2024 begyndte den vestlige våbenindustri at producere betydeligt mere, selv om produktionen af våben og ammunition endnu ikke kan følge med efterspørgslen.

Opgjort på denne måde er Kinas reelle investeringer i militær kampkraft hvert år næsten lige så store som USA's.

BEHOV FOR OPRUSTNING AFSPEJLES I STIGENDE GLOBALE MILITÆRUDGIFTER

Årlig ændring i %

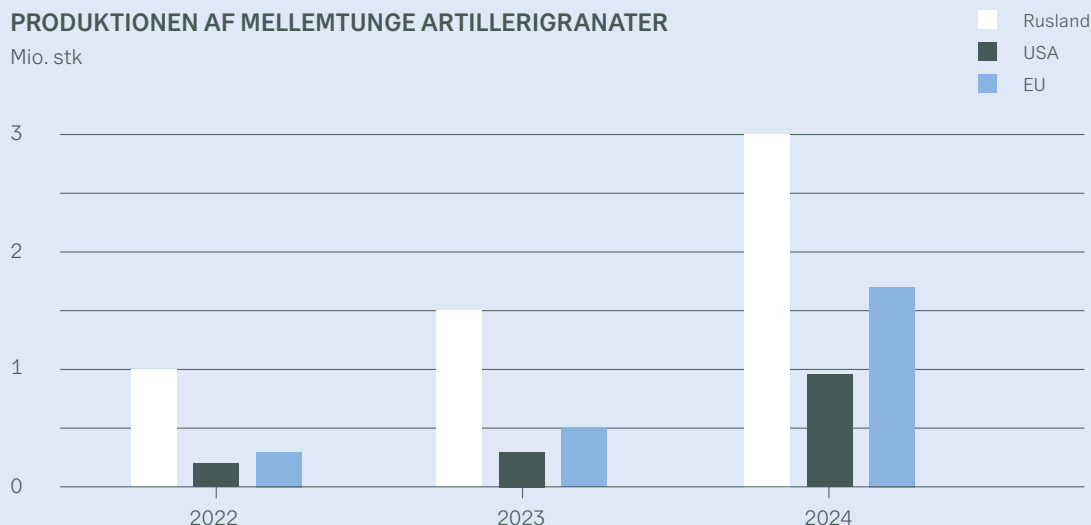

Kilde: SIPRI, 2022-priser

De globale militæruddgifter steg med 6,8% fra 2022 til 2023. Det var især Rusland og en række europæiske lande, herunder Ukraine, som trak de globale udgifter op. Kina brugte 6,0% mere end i 2022, mens USA øgede sine udgifter med 2,3%. NATO-landene som helhed øgede deres udgifter med 8,8%.

PRODUKTIONEN AF MELLEMTUNGE ARTILLERIGRANATER

Mio. stk

Kilde: FE's vurdering baseret på åbne kilder. / Note: 2024 er ultimo-angivelser for USA og EU.

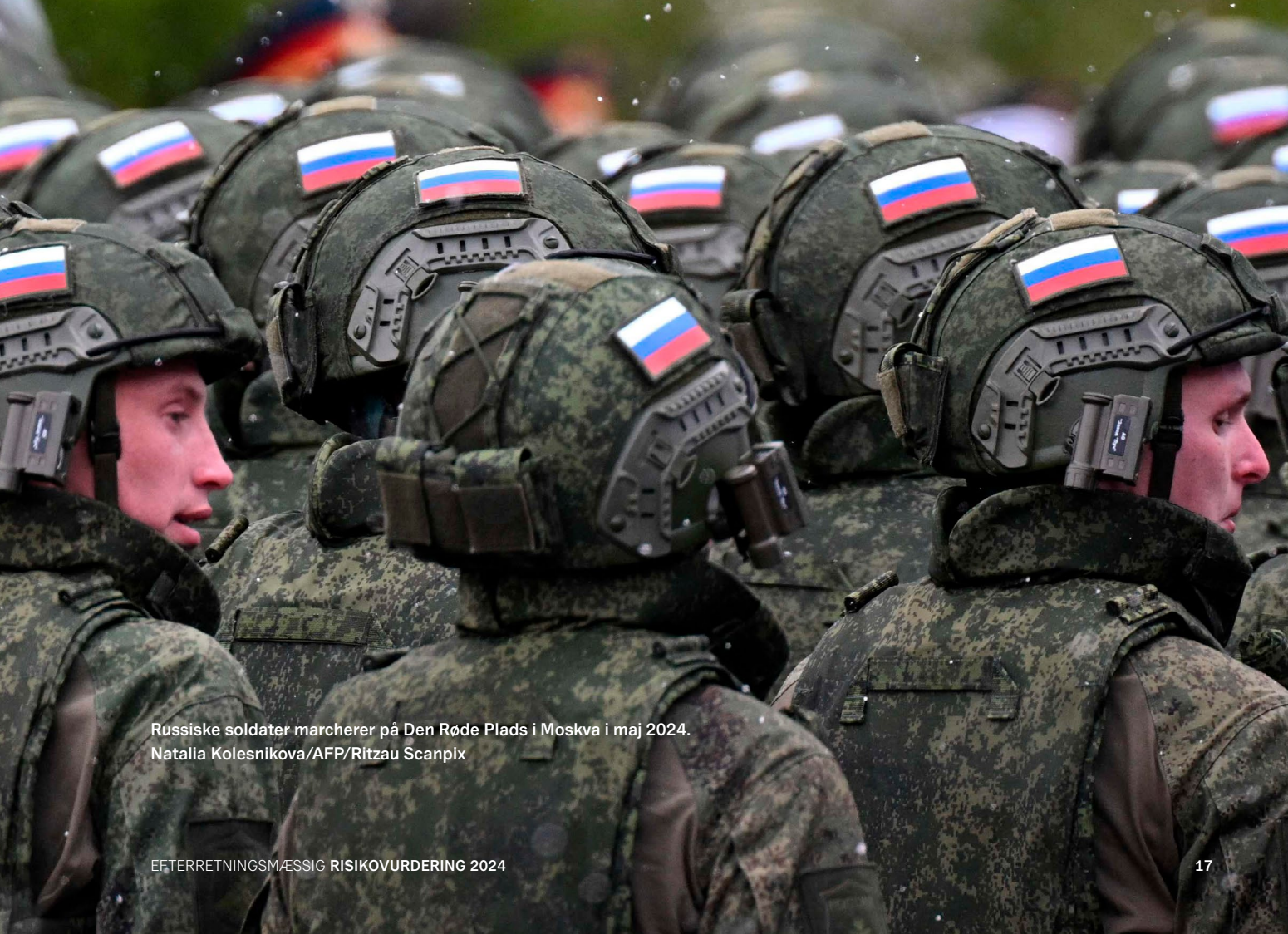
Tal for produktion af 152 mm og 155 mm artillerigranater, der bliver brugt i nogle af de mest udbredte russiske og vestlige artillerisystemer. Krigens parter forsøger at øge produktionen af f.eks. artillerigranater. Det er sandsynligt, at forbruget af artillerigranater på russisk side ofte når 10-20.000 stk. om dagen.

RUSLAND

DEN MILITÆRE TRUSSEL
FRA RUSLAND MOD NATO
VIL STIGE

Rusland har ambition om at gennemtvinge en ændring af den sikkerhedspolitiske orden i Europa. Krigen i Ukraine vil definere den sikkerhedspolitiske situation i Europa også efter 2025. Rusland vil intensivere sin brug af hybride virkemidler yderligere, bl.a. gennem sabotageaktioner og påvirkningskampagner. Desuden vil Rusland sandsynligvis blive mere villigt til at udfordre NATO-lande med sine militære midler. Derfor vil den militære trussel fra Rusland stige over de kommende år, selv om der på nuværende tidspunkt ikke er en trussel om et regulært militært angreb på Danmark.

Russiske soldater marcherer på Den Røde Plads i Moskva i maj 2024.
Natalia Kolesnikova/AFP/Ritzau Scanpix

■ Rusland har hidtil især konfronteret de vestlige lande med en skarp antivestlig retorik. Rusland er nu blevet mere villigt til at eskalere sin kurs over for Vesten ved at bruge hybride virkemidler mere aggressivt. Det er meget sandsynligt, at Rusland har gennemført sabotageaktioner mod mål i flere vestlige lande. Det skyldes sandsynligvis frustration over, at Rusland med sin truende retorik mod de vestlige lande ikke har kunnet afskrække dem fra at intensivere deres militære støtte til Ukraine. Rusland vil sandsynligvis afpasse sine sabotageaktioner, efter hvordan landet forventer, at Vesten vil reagere.

Det er sandsynligt, at Rusland vil forsøge at fremkalde en frygt og ubeslutsomhed i NATO-lande, der skal skabe usikkerhed om det samlede NATO's evne til at reagere hurtigt og effektivt mod Rusland.

Det er meget sandsynligt, at Rusland fortsat vil være opmærksom på at undgå, at dets militære aktiviteter kommer til at udløse NATO's artikel 5 om alliancens kollektive forsvarsforpligtelse. Det er samtidig sandsynligt, at Rusland de kommende år gradvist vil blive mere villigt til at bruge militære magtmidler til at lægge pres på eller udfordre NATO eller enkelte NATO-lande, også i Østersøregionen.

Ruslands større risikovillighed over for NATO-lande vil stige yderligere, i takt med at Ruslands konventionelle militære styrke vokser. Det betyder også, at den militære trussel fra Rusland vil stige over de kommende år, selv om der på nuværende tidspunkt ikke er en trussel om et regulært militært angreb på Danmark. Rusland vil især blive mere villigt til at bruge militær magt mod NATO-lande, hvis landet får den opfattelse, at NATO enten ikke kan opretholde sin militære overlegenhed, ikke reagerer på Ruslands militære aktiviteter eller ikke længere står samlet.

Det er Ruslands hensigt at fortsætte krigen i Ukraine i 2025

Krigen i Ukraine vil også i 2025 være præget af, at Rusland er militært overlegen i antal af personel og materiel. Rusland vil fortsat være villigt til at betale en høj pris i form af store tab for at opnå selv begrænsede landvindinger. Rusland prioriterer krigsindsatsen højt i sin økonomiske politik og vil have personel og

materiel til at fortsætte krigen på et intensivt niveau i de kommende år.

Det vil imidlertid fortsat være vanskeligt for Rusland at fremkalde afgørende sammenbrud i de ukrainske forsvarslinjer og at fortsætte sine angreb, så Rusland kan få det afgørende militære overtag. Det skyldes, at Rusland kun i ringe grad er blevet bedre til at udføre omfattende og koordinerede angreb på landjorden. Rusland satser i stedet på, at det kan nedslide de ukrainske styrker med sin talmæssige overlegenhed.

Rusland vil, så længe krigen varer, fortsætte sine angreb med langtrækkende våben mod Ukraines infrastruktur, især el- og varmenettet, og det vil yderligere sætte Ukraines energi-infrastruktur under kritisk pres, som især vil kunne mærkes af civilbefolkningen.

Ukraine vil fortsætte med at forbedre sin evne til at angribe mål i Rusland med langtrækkende våben, og det vil tvinge Rusland til at bruge flere ressourcer på at forsvare sig. Ukraines angreb med langtrækkende våbensystemer kan i nogen grad begrænse Ruslands militære handlemuligheder, men de vil ikke være krigsafgørende.

Krigen i Ukraine vil definere den sikkerhedspolitiske situation også efter 2025

Så længe Vladimir Putin er ved magten, vil Ruslands betingelser for at starte fredsforhandlinger være, at Ukraine på forhånd skal afstå alle de annekterede områder til Rusland, have et pro-russisk styre og ikke blive medlem af NATO og EU.

En række NATO-lande har gennem bilaterale sikkerhedsaftaler garanteret Ukraine langvarig militær og økonomisk støtte. Det er sandsynligt, at Ukraine fortsat vil kunne forsvare sig på langt sigt. Ukraine vil dog forblive afhængigt af fortsatte donationer, og selv mindre reduktioner af NATO-landenes støtte vil kunne svække Ukraines forsvarsevne. Det er sandsynligt, at Rusland vil erobre større ukrainske områder, hvis Ukraines evne til at forsvare sig bliver svækket.

Rusland vil på grund af sine langt større militære og økonomiske ressourcer have bedre forudsætninger end Ukraine for at fortsætte en nedslidningskrig. Hertil kommer, at Kinas betragtelige militærteknologiske

Sveriges og Finlands NATO-medlemskab har svækket Ruslands strategiske position i Østersøregionen.

støtte yderligere forbedrer Ruslands ressourcegrundlag. Endelig kan støtte fra Nordkorea i form af soldater og ammunition og Irans leverancer af korttrækkende ballistiske missiler få stor betydning for Ruslands evne til at fortsætte en nedslidningskrig.

Rusland vil derfor sandsynligvis kunne opretholde et vedvarende militært pres på Ukraine. Rusland vil på den måde forsøge at tvinge landet til at indstille sit militære samarbejde med NATO og sin tilnærmelse til EU og samtidig give Rusland en bestemmende indflydelse på Ukraines udenrigs- og sikkerhedspolitik. Fortsat vestlig støtte til Ukraine vil dog betyde, at den mest sandsynlige udvikling er, at hverken Rusland eller Ukraine vil få et afgørende militært overtag, og at landene ikke vil kunne forhandle en løsning på krigen, og at kampene derfor vil fortsætte med vekslende intensitet i 2025.

Rusland har ambition om at blive en ledende magt i en ny verdensorden

Det er Ruslands strategiske ambition at svække USA's ledende globale rolle, de vestlige landes sammenhold og den regelbaserede verdensorden. Rusland vil i stedet have en verdensorden, hvor stormagter og større regionale magter kan forfølge deres egne interesser uden om USA og de øvrige vestlige lande, og hvor det er stormagternes evne og vilje til at bruge militær magt, der i sidste ende definerer spillereglerne i internationale forhold.

Rusland har et manøvrerum til at forfølge disse ambitioner, især fordi Kina deler ambitionerne og er villigt til at udvikle et stadig tættere samarbejde med Rusland om det. Rusland udbygger desuden sine forbindelser til især Iran, men også til Nordkorea og en bred kreds

af lande i Mellemøsten, Afrika og Asien. Rusland bruger dette til at fremstille sig som ledende magt i en ny verdensorden, der vender Vesten ryggen. Med Asad-styrets fald i Syrien mister Rusland dog en nær allieret i Mellemøsten og kan få svært ved at fastholde sine luft- og flådebaser i landet.

Rusland betragter EU, NATO og i det hele taget USA's sikkerhedspolitiske rolle i Europa som de væsentligste hindringer for at kunne genetablere sin dominans over mindre lande i dets nærhed. Det er derfor et vigtigt mål for Rusland at nedbryde den sikkerhedspolitiske orden, der har eksisteret i Europa siden den kolde krigs afslutning. Rusland ser krigen i Ukraine som afgørende skridt til at indfri denne ambition. Det vil samtidig være Ruslands hensigt at svække NATO ved at så splid blandt medlemslandene, bl.a. gennem brug af hybride virkemidler.

Ruslands militære aktiviteter vil sandsynligvis yderligere øge spændingerne i Østersøregionen

Rusland bruger sine militære aktiviteter og adfærd til at afskrække NATO-landene fra at gennemføre militære aktiviteter tæt på Rusland, inklusive Kaliningrad-regionen. Det er sandsynligt, at Ruslands selvhævdende adfærd, der er rettet mod NATO-landenes militære enheder, f.eks. fly og orlogsskibe, vil øge spændingsniveauet i regionen yderligere. Denne adfærd omfatter allerede nu hensynsløs sejlads, simulerede angreb og jamming af både civile og militære skibes og flys kommunikation og GPS-signaler. Disse aktiviteter vil kunne få en mere truende karakter.

Sveriges og Finlands NATO-medlemskab har svækket Ruslands strategiske position i Østersøregionen. Krigen i Ukraine har samtidig betydet, at Rusland har måttet flytte militære kapaciteter fra Østersøregionen til krigen i Ukraine, så Rusland samlet set står svagere strategisk i en region, hvor Rusland opfatter alle andre lande, herunder Danmark, som fjendtligt indstillede.

Rusland vil forsøge at afskrække Sverige og Finland fra at lade NATO etablere militær infrastruktur som f.eks. materieldepoter og stationere langtrækkende våbensystemer og kernevåben i de to lande. Det vil Rusland fortrinsvis gøre med en skarp retorik mod Sverige og Finland, der også kan indeholde trusler om at rette atomvåben mod dem.

PUTINS AMBITION OM ET SLAVISK ORTODOKST FÆLLESSKAB

Putin giver jævnligt offentligt udtryk for, at Rusland igen vil blive kernelandet i et fællesskab af russere, ukrainere og belarusere. Det er Putins opfattelse, at Rusland som kultur- og statsbærende for dette slavisk ortodokse fællesskab er forpligtet til at bekæmpe, hvad Putin opfatter som Vestens magtbegær. Putin mener også, at det slavisk ortodokse fællesskab giver Rusland den nødvendige styrke til at modstå Vesten.

Putin forudser ikke nødvendigvis, at udviklingen mod det nye fællesskab vil føre til, at alle områder beboet af ukrainere og belarusere, bliver en del af Rusland. Putin ser sandsynligvis endemålet som et politisk og kulturelt rum, hvor Rusland uantastet dominerer Ukraines og Belarus' sikkerhedspolitik, og hvorfra vestlige demokratiske og liberale principper er udelukket. Det er endelig sandsynligvis Putins opfattelse, at Rusland med udgangspunkt i dette fællesskab vil kunne få bedre muligheder for at genetablere sin dominans over også andre mindre nabolande, som ifølge Rusland historisk hører til dets interessesfære.

Putin betragter sandsynligvis ikke de baltiske lande som en del af det slavisk ortodokse fællesskab, men som et meget vigtigt strategisk område, som Rusland burde dominere.

Rusland har fortsat en betydelig militær kapacitet, der kan ramme mål i hele Østersøregionen. Rusland vil, afhængig af udviklingen i krigen i Ukraine, i løbet af to til fem år kunne genopbygge en militær kapacitet, der vil kunne udgøre en troværdig militær trussel mod NATO.

Rusland vil, så længe krigen i Ukraine fortsætter, have svært ved at opretholde en stærk permanent tilstedeværelse i Østersøregionen. Rusland flytter i stedet midlertidigt ressourcer fra krigen for at gennemføre meget omfattende øvelsesaktiviteter i Østersøen, der skal demonstrere, at Rusland fortsat er en militær magt i regionen.

Rusland har startet en ambitiøs militær oprustning

Putin-styret har iværksat en ambitiøs oprustning af Ruslands konventionelle væbnede styrker, der sker parallelt med en militarisering af samfundet. Samtidig gennemfører Rusland en militærreform, der skal effektivisere planlægning, indsættelse og føring af de militære styrker. Det er Ruslands målsætning, at landets konventionelle styrker med kort forberedelsestid skal kunne vinde en krig mod NATO i Ruslands vestlige grænseområder og skal kunne indsættes mod militært underlegne nabolande.

Rusland er begyndt at oprette et stort antal nye, især landmilitære enheder, men der vil gå nogle år, før alle disse enheder er fuldt opstillede. Det omfatter også nye enheder i Østersøregionen og landets nordvestlige del som et modsvar på Sveriges og Finlands NATO-medlemskab.

Putin-styret er indstillet på at tildele de væbnede styrker og forsvarsindustrien de nødvendige ressourcer uanset omkostningerne for samfundsøkonomien. Ruslands forsvarsindustri har således i stort omfang kunnet opgradere sin kapacitet til at modernisere militært materiel, som Rusland har store mængder af i depoter. Rusland har desuden markant øget sin produktion af ammunition, langtrækkende missiler og droner, hvor der indgår komponenter fra Kina, Nordkorea og Iran. Ruslands forsvarsindustri kan sandsynligvis ikke øge produktionen yderligere uden yderligere udefrakommende støtte og indenrigspolitiske tiltag.

RUSLANDS MILITÆRE OPRUSTNING I LANDETS VESTLIGE GRÆNSEOMRÅDER

Rusland opruster sine konventionelle væbnede styrker med det mål, at de skal kunne vinde en krig mod NATO i landets vestlige grænseområder. På kortet er det illustreret, hvor styrkerne er, og hvilke typer der er tale om.

Krydsermissiler affyret fra strategiske bombefly i Rusland kan ramme mål i næsten hele Europa. Cirklen viser den omtrentlige rækkevidde for krydsermissiler, hvis de eksempelvis bliver affyret inde fra det russiske fastland.

På længere sigt vil det dog blive vanskeligt for Rusland at tilvejebringe ressourcer til fuldt ud at erstatte det kampmateriel, der går tabt i krigen i Ukraine. Derudover vil det særligt være en udfordring at tilføre kampmateriel til de nye enheder i tilstrækkeligt omfang. Hvis intensiteten i krigen i Ukraine fortsætter på det nuværende niveau, vil Rusland stå over for større udfordringer i forhold til at kunne genopbygge sine konventionelle militære kapaciteter, så de kommer på et niveau som før invasionen af Ukraine.

Rusland har flere muligheder for at udfordre NATO-lande med en mere truende militær optræden

Rusland har hidtil undladt at handle militært direkte mod NATO-lande, selv om landene i betydelig grad har øget deres militære støtte til Ukraine. Det er meget sandsynligt, at Rusland ikke ønsker at fremkalde en militær konflikt med et NATO-land og dermed risikere at udløse alliansens artikel 5, så længe NATO er militært overlegen og står sammen.

Rusland vil imidlertid kunne udfordre NATO-lande med militære midler. Det kan ske med mere risikobetonet og truende adfærd over for bl.a. civil skibs- og luftfart og mod NATO-landes militære fly og orlogsskibe, både i farvande og luftrum tæt på NATO-lande og fjernere derfra. Rusland vil også bevidst kunne krænke NATO-landes territorialgrænser med militære fly og orlogsskibe. Sådanne kortvarige krænkelser vil sandsynligvis være beregnet til at sende et markant truende signal til mållandene og samtidig gøre det vanskeligt for mållandene at reagere hurtigt.

Derudover vil Rusland kunne gennemføre landmilitære øvelsesaktiviteter tæt på NATO-landes grænser, især tæt på de baltiske lande, men også langs grænsen til Finland. Sådanne øvelser vil sandsynligvis gennemgås-ende være af forholdsvis begrænset omfang, men Rusland vil kunne gennemføre øvelserne på grundlag af et tydeligt aggressivt øvelsesscenarie for at gøre mållandene opmærksomme på, at Rusland har de militære midler til at kunne true dem. I forbindelse med sådanne øvelsesaktiviteter vil Rusland kunne efterlade styrker i højt beredskab og med en truende opstilling tæt på mållandenes grænser for at understrege sin trussel i længere tid.

Rusland vil desuden i forbindelse med sine militære aktiviteter kunne udføre jamming over større geografiske områder uden hensyntagen til skibes og flys kommunikation og GPS-signaler og anvende offensive elektroniske krigsførelsesmidler mod landenes militære enheder.

Det er endeligt muligt, at Rusland vil lade orlogsskibe eskortere tankskibe fra den såkaldte russiske skyggeflåde, der eksporterer sanktionsbelagt olie, ud gennem de danske farvande. Hvis det sker, vil det øge spændingsniveauet.

Rusland har desuden markant øget sin produktion af ammunition, langtrækkende missiler og droner, hvor der indgår komponenter fra Kina, Nordkorea og Iran.

En mere risikovillig russisk militær adfærd over for NATO-landes skibe og fly vil kunne føre til hændelser, hvor der vil være risiko for, at lavere niveauer i Ruslands militære beslutningshierarki eller enkelte enheder misforstår NATO-enheders reaktioner og derfor overreagerer mod NATO-landes enheder.

Rusland vil være villigt til at bruge militær magt mod militært underlegne nabolande

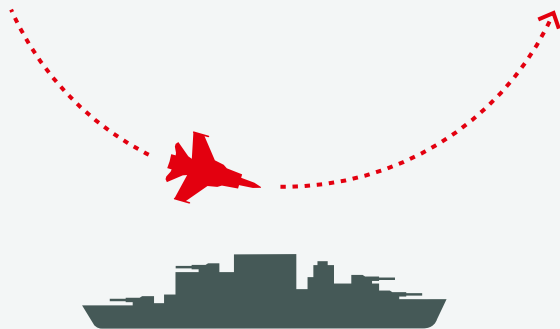
Rusland vil sandsynligvis fortsat være villigt til at bruge militær magt i situationer, hvor landets styre vurderer, at Rusland kan opnå strategiske gevinster uden at risikere at komme i en direkte militær konflikt med USA og NATO. Det gælder særligt mod militært underlegne nabolande, som ikke er medlem af NATO. Det er dog mindre sandsynligt, at Rusland vil kunne iværksætte større militære operationer mod andre nabolande, så længe en meget stor del af dets konventionelle styrker er engageret i Ukraine.

RUSLANDS MULIGHEDER FOR AT BRUGE MILITÆRE MIDLER

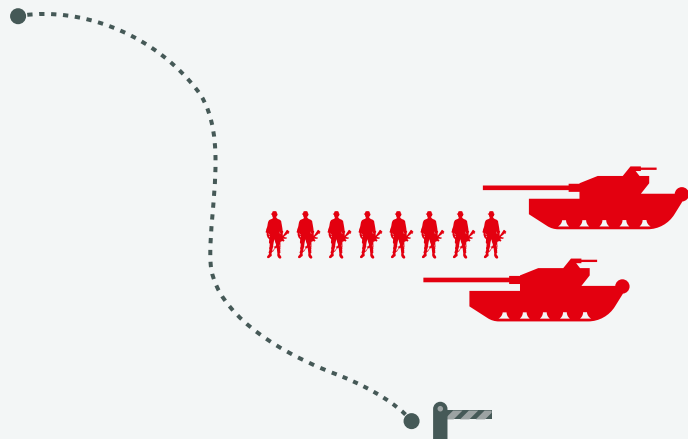
 Rusland

 NATO

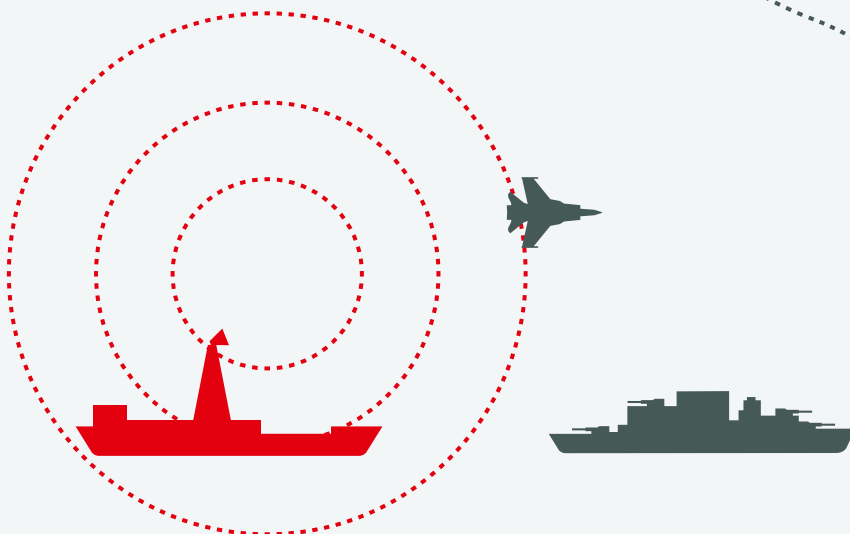
Truende adfærd, eksempelvis overflyvning

Øvelse med truende opstilling tæt på NATO-landes grænser

Jamming og anden elektronisk krigsførelse

Rusland vil fortsat true med at bruge sine atomvåben

Rusland understreger sin evne til at afskrække USA og NATO ved at holde de strategiske atomstyrker i højt beredskab. Rusland har også i løbet af krigen i Ukraine gennemført flere øvelser med sine atomvåben for at demonstrere Ruslands evne til at bruge disse våben, herunder taktiske atomvåben.

Rusland er imidlertid blevet mere tilbageholdende med at komme med direkte trusler om at bruge atomvåben i krigen i Ukraine. Det skyldes sandsynligvis, at Rusland har konkluderet, at for hyppige atomtrusler svækker troværdigheden af Ruslands afskrækkelse med atomvåben. Det er dog meget sandsynligt, at Rusland fortsat lejlighedsvis vil true med at bruge sine atomvåben i krigen i Ukraine og mod vestlige lande i et forsøg på at afholde Vesten fra at tillade Ukraine at bruge visse donerede våben i Rusland.

Putins beslutninger bliver formet af både rationelle overvejelser og fejlopfattelser

Al magtudøvelse i Rusland er samlet om Putin, der alene afgør, hvordan Rusland skal reagere i meget kritiske situationer i krigen i Ukraine og konflikten med Vesten. Det gælder også i spørgsmålet om, under hvilke betingelser og hvornår Rusland skal bruge sine

atomvåben. Ruslands nukleare doktriner vil således ikke selvstændigt kunne bruges til at forudsige eller bestemme, hvornår eller efter hvilke kriterier, Putin vil bruge atomvåben.

Putins beslutninger bliver formet i et samspil mellem rationelle strategiske overvejelser og forvrængede opfattelser af de vestlige landes hensigter. Han er omgivet af en snæver antivistligt indstillet personkreds fra sikkerhedsapparatet og den militære ledelse, de såkaldte "siloviki". De råd, som denne kreds giver Putin, bekræfter og forstærker med stor sandsynlighed hans opfattelser.

Det vil kunne medvirke til, at Putin vil reagere på opfattede trusler med truende fremfærd og risikovillighed, og det kan gøre det vanskeligere præcist at forudsige, hvordan Rusland vil reagere i meget tilspidsede situationer. Der vil således kunne opstå en risiko for, at Rusland vil bruge taktiske atomvåben mod mål i Ukraine, hvis Putin vurderer, at krigen tager en udvikling, hvor Ruslands eksistens og hans egen magtposition er alvorligt truet.

Putin-styret vil ikke være truet i de kommende år

Putin-styret bygger på en elite, der kontrollerer magtapparatet, alle øvrige samfundsinstitutioner og de økonomiske sektorer. Der er ingen reel opposition til styret, den politiske undertrykkelse er omfattende og støt stigende, og befolkningen er politisk apatisk, også over for krigen i Ukraine. Det er derfor usandsynligt, at der i 2025 eller i de nærmest følgende år vil opstå en civil opposition uden for magteliten, der vil kunne true Putin-styret.

Efter præsidentvalget i marts 2024 udnævnte Putin en økonomisk teknokrat til forsvarsminister, sandsynligvis for at effektivisere driften af de væbnede styrker og forsvarsindustrien og for at mindske korruptionen, men gennemførte ellers kun ganske få personudskiftninger. De få ændringer på ledelsesposterne vil derfor ikke medføre ændringer i Ruslands politiske kurs.

TAKTISKE ATOMVÅBEN

Ruslands atomarsenal består af strategiske atomvåben og mindre atomvåben, som ofte kaldes taktiske atomvåben. De strategiske atomvåben har typisk en sprængkraft, der er mere end ti gange større end de bomber, der blev bragt til sprængning over Hiroshima og Nagasaki i 1945. Taktiske atomvåben er langt mindre, typisk med en sprængkraft på omkring en tiendedel af disse bomber. Taktiske atomvåben kan bruges på slagmarken og fremføres med kampfly og kortrækkende missiler.

Ruslands langsigtede økonomiske udsigter bliver dårligere

De store omkostninger ved krigen i Ukraine og oprustningen af de konventionelle styrker betyder, at udsigterne for Ruslands langsigtede økonomiske udvikling bliver stadig dårligere.

Rusland har i høj grad indrettet sin økonomi efter krigsindsatsen i Ukraine, og det er derigennem lykkedes Rusland at forøge sin produktion af særligt militært udstyr og ammunition betragteligt. Ruslands samlede udgifter til de væbnede styrker og krigen i Ukraine er kommet op på et meget højt niveau og vil sandsynligvis stige yderligere. Det har indtil nu ført til meget lav arbejdsløshed og betydelig reallønsfremgang.

Den russiske økonomi er således i vid udstrækning drevet af landets militære oprustning. Det betyder også, at det ville medføre en betydelig nedgang i landets økonomiske vækst at bremse den militære produktion. De kraftigt øgede udgifter til de væbnede styrker har dog også bidraget til inflationen, og det kan presse styret til at skære i sine øvrige udgifter og begrænse det private forbrug. Det vil derfor blive vanskeligere for styret at fastholde dets budskab til befolkningen om, at krigen ingen økonomiske konsekvenser vil få for levestandarden. Det vil muligvis føre til voksende skepsis i befolkningen over for den kurs, som styret følger, men der er endnu ikke tegn på, at det er ved at ske.

Rusland søger i stigende grad at hemmeligholde stadig flere økonomiske nøgletal. Det gør det vanskeligere at efterprøve de officielle tal, som russiske myndigheder fremlægger om eksempelvis Ruslands økonomiske vækst eller statens finanser. Det er meget sandsynligt, at Rusland bevidst fordrejer de tal, som det fremlægger, for at understøtte budskabet om, at Rusland står stærkt økonomisk.

Ruslands økonomi er især afhængig af samhandlen med Kina og af olieeksporten. Indtægterne herfra er dog sårbare, fordi kinesiske og andre landes virksomheder og banker er blevet mere påpasselige med at handle med Rusland, fordi de risikerer at blive pålagt sanktioner. Sanktionstruslen gør det også vanskeligt for Rusland at forpligte en bredere kreds af lande til mere langsigtet og omfangsrigt handelssamarbejde. ■

TEMA: HYBRIDE VIRKEMIDLER

En række stater bruger hybride virkemidler til at svække og underminere andre stater, især deres sammenhængskraft og deres evne til at træffe effektive beslutninger. Det kan de forsøge at opnå ved f.eks. at skabe frygt eller usikkerhed hos befolkninger og beslutningstagere. Men stater kan også bruge hybride virkemidler til at påvirke andre staters politiske processer eller beslutninger i en retning, der er til fordel for dem selv.

Hybride virkemidler kan omfatte politiske, økonomiske, informationsmæssige og militære redskaber, som kan anvendes i samspil med hinanden for at opnå størst mulig effekt.

Blandt de mange virkemidler, som kan anvendes som led i hybride aktiviteter, er påvirkningskampagner, destruktive cyberangreb, sabotageaktioner mod kritisk infrastruktur, jamming af skibes og flys GPS-signaler samt aggressiv sejlad og flyvning. Det er midler, som kan kombineres med aggressiv politisk retorik, militære trusler og samling af militære styrker.

Typisk er der tale om aktiviteter, som i sig selv ikke overskrider tærsklen for væbnet konflikt.

Mange lande har evnen til at bruge hybride virkemidler. Rusland er det land, der bruger dem mest aggressivt, men også Kina bruger hybride virkemidler.

Ruslands brug af hybride virkemidler er centralt styret

Ruslands statslige myndigheder koordinerer, hvilke lande Ruslands virkemidler skal indsættes mod. Det involverer mange myndigheder, men også private aktører kan deltage i hybride aktiviteter. Når det handler om de mest offensive og dermed risikable virkemidler, spiller især efterretningstjenesterne centrale roller. Rusland forsøger ofte at skjule sine hybride aktiviteter for at gøre det sværere for ramte lande at svare effektivt igen.

Ud over den direkte effekt, som Rusland og andre lande kan opnå med hybride virkemidler, skaber alene truslen om og bekymring for hybride angreb behov for selvbeskyttelse. For vestlige lande lægger det således beslag på mange ressourcer at være parate til at opdage og imødegå hybride angreb.

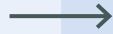
Ruslands krig mod Ukraine har vist, hvordan Rusland anvender hybride virkemidler både som forberedelse til og under en direkte militær konflikt. Allerede før invasionen brugte Rusland hybride virkemidler mod Ukraine, især påvirkningskampagner og cyberangreb med henblik på at destabilisere landet.

RUSLAND FORBEREDER SABOTAGE MOD KRITISK UNDERSØISK INFRASTRUKTUR I TILFÆLDE AF KRIG

Det er meget sandsynligt, at Rusland løbende opdaterer sine planer for at sabotere kritisk undersøisk infrastruktur i tilfælde af en eskalerende konflikt eller krig mod NATO.

I kystnære farvande, som de indre danske farvande, vil Rusland kunne angribe undersøisk infrastruktur fra alle typer fartøjer. Det er også muligt at ødelægge kabler og rørledninger ved at trække et anker, trawl og lignende henover dem. I Nordatlanten kræver det specialiserede fartøjer at angribe undersøisk infrastruktur. Rusland råder over forskningsskibe og ubåde, der kan kortlægge infrastrukturen, og specialiserede ubåde og droner, der vil kunne angribe den.

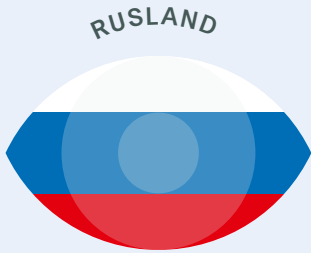
AKTØR

VIRKEMIDDEL

MÅL

JAMMING AF
GPS-SIGNALER

AFBRYDELSER AF
ENERGIFORSYNING

BRUG AF
FLYGTNINGESTRØMME

MILITÆR
STYRKEOPBYGNING

PÅVIRKNINGS-
KAMPAGNER

CYBERANGREB

AGGRESSIVE
EFTERRETNINGS-
OPERATIONER

SABOTAGEAKTIONER
MOD INFRASTRUKTUR

AGGRESSIV POLITISK
RETORIK, HERUNDER
MILITÆRE TRUSLER

Rusland er blevet mere villigt til at bruge hybride virkemidler i Vesten

Rusland har i løbet af Ukraine-krigen udvist en stigende risikovillighed og parathed til at anvende offensive hybride virkemidler i vestlige lande. Dette er f.eks. kommet til udtryk i forbindelse med russisk sabotage mod mål i Vesten. Det er sandsynligt, at Rusland løbende planlægger og forbereder sabotageaktioner mod udvalgte mål i Danmark og i andre europæiske lande. Myndighederne i bl.a. de baltiske lande, Polen og Tyskland efterforsker en række personer, der har forbindelser til russiske efterretningstjenesters planlægning af sabotage mod bl.a. militær infrastruktur og materiel.

Rusland forbereder også at kunne udføre sabotage, som kan iværksættes forud for en militær konflikt med NATO. Formålet med krigsforberedende sabotage er at sætte styrker, materiel og infrastruktur, der understøtter bl.a. Danmarks evne til at forsvare sig, ud af spil som optakt til en militær konflikt mellem NATO og Rusland.

Rusland kanaliserer flygtningestrømme

Rusland har også brugt flygtningestrømme fra bl.a. Mellemøsten til at skabe uro i vestlige lande. Rusland har således organiseret flygtningestrømme ind i Finland via dets grænseovergange. Det er sandsynligvis Ruslands hensigt at fremkalde politisk uro i Finland. Som svar på dette har Finland lukket sine grænseovergange til Rusland på ubestemt tid.

Ruslands tætte allierede Belarus har tilsvarende understøttet flygtningestrømme fra bl.a. Mellemøsten til sine vestlige nabolande, især Polen.

Rusland bruger påvirkningskampagner til at modvirke landets internationale isolation

Rusland er også blevet mere risikovilligt i forhold til at bruge andre hybride virkemidler end sabotage. Påvirkningskampagner har i mange år spillet en central rolle i Ruslands forsøg på at øve indflydelse på de vestlige samfund, og det er sandsynligt, at truslen fra Ruslands påvirkningskampagner mod vestlige lande vil stige yderligere.

Danmark, Færøerne og Grønland er ikke et særskilt prioriteret mål for Ruslands påvirkningskampagner.

KINA BRUGER EFTERRETNINGSTJENESTER TIL PÅVIRKNING

Kina bruger bl.a. sine efterretningstjenester til påvirkning. Eksempelvis har internationale medier dokumenteret, at en kinesisk efterretningsofficer har betalt den belgiske politiker Frank Creyelman for at udføre opgaver, der havde til formål at skabe splittelse og manipulere mediernes fremstilling af sager, som er politisk følsomme for Kina. I det flamske parlament stemte Creyelman f.eks. imod resolutioner, der kritiserede Kinas undertrykkelse af minoriteter i Xinjiang-regionen. Det er meget sandsynligt, at Creyelman også forsøgte at få lokale journalister til at skrive budskaber, der var til Kinas fordel.

Det er dog sandsynligt, at Rusland også vil inddrage Danmark, Færøerne og Grønland i sine påvirkningskampagner, der er rettet mod EU, NATO eller de vestlige lande i bredere forstand.

Ruslands overordnede mål med påvirkningskampagnerne er at skabe splid og usikkerhed i vestlige lande for på den måde at underminere deres sammenhold over for Rusland. Rusland bruger også kampagnerne til at svække opbakningen i de vestlige lande til sanktionerne mod Rusland og til at opdyrke kritik af de vestlige landes støtte til Ukraine.

Rusland forsøger bl.a. at påvirke politiske processer og den offentlige opinion i vestlige lande ved hjælp af vestlige politikere og offentlige meningsdannere, der ser positivt på Rusland. Rusland forsøger at opbygge kontakter til vestlige politikere fra begge sider af det politiske spektrum, særligt på yderfløjene. Rusland spreder også fortællinger på sociale medier, der skal svække befolkningernes tillid til politiske processer og etablerede medier.

Rusland arbejder konstant på at finde nye måder at tilpasse sine påvirkningskampagner. Rusland forsøger på den måde at afbøde vestlige landes isolation af Rusland.

Kina bruger påvirkning til at forme andre landes politik

Kina forsøger at påvirke opinionen i vestlige lande og landenes politiske processer. Kinas forsøg på at præge den offentlige opinion sigter især mod at fremstille landet som en ansvarlig stormagt og at påvirke det internationale syn på højt prioriterede emner som

Taiwan, Hongkong, Xinjiang-regionen og Tibet. Herudover forsøger Kina at så splid mellem europæiske lande for at undgå et samlet Kinakritisk EU og for at svække de europæiske landes partnerskab med USA.

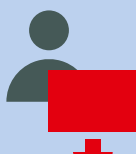
Kinas påvirkning sker ved hjælp af vestlige politikere, meningsdannere og ved f.eks. spredning af propaganda og falske historier via sociale medier. Kina bruger desuden skjult økonomisk støtte til organisationer eller politiske partier, der fører pro-kinesisk politik, eller påvirker politiske beslutninger i en retning, der er fordelagtig for Kina.

RUSSISKE EFTERRETNINGSTJENESTER PLANLÆGGER SABOTAGE I EUROPA

Russiske efterretningstjenester benytter sig bl.a. af mellem mænd til rekruttering af personer, der mod betaling skal udføre opgaver relateret til spionage og sabotage. Denne proces kan finde sted på sociale medier. Gerningsmændene er derfor i nogle tilfælde ikke bevidste om, at de arbejder for en russisk efterretningstjeneste.

EFTERRETNINGSTJENESTE

MELLEMMAND

GERNINGSMÆND

TEMA: CYBERTRUSLEN

Statslige hackergrupper forsøger løbende at kompromittere mål i Danmark. Det har i 2024 øget cybertruslen mod Danmark. Samtidig rammer kriminelle og aktivister konstant danske virksomheder og myndigheder med deres cyberangreb.

Ruslands risikovillighed har øget cybertruslen

Danmark står over for et trusselsbillede, hvor også destruktive cyberangreb er en reel mulighed. Rusland har længe haft kapaciteten til at udføre destruktive angreb og har også benyttet den mod særligt Ukraine både før og efter invasionen i 2022. Ruslands større risikovillighed over for NATO-lande har øget sandsynligheden for, at Rusland vil udføre destruktive cyberangreb.

Det er dog fortsat mindre sandsynligt, at Rusland i den nuværende situation vil gennemføre destruktive cyberangreb mod Danmark, hvor hensigten er at skabe alvorlige og omfattende konsekvenser for samfundsvigtige funktioner.

Destruktive cyberangreb kan have meget forskellige konsekvenser, alt efter hvad og hvordan de rammer. De hyppigst forekommende destruktive cyberangreb sker med såkaldt wiper-malware, der sletter, overskriver eller krypterer software eller data, så det ikke længere er tilgængeligt. Konsekvenserne ved slettet data kan være store ikke bare for offeret, men også for samfundet, f.eks. hvis det medfører, at tjenester, som benyttes bredt i samfundet, afbrydes.

Konsekvenserne af destruktive cyberangreb afhænger i høj grad af, hvad formålet med et angreb er. Der har i Ukraine været eksempler på større destruktive cyberangreb mod eksempelvis kritisk infrastruktur til kommunikation, hvor formålet med angrebet sandsynligvis var at ødelægge konkrete systemer eller afbryde tjenester.

Formålet med destruktive cyberangreb kan også være at sende et signal til offeret og omverdenen. Hvis Rusland i den nuværende situation beslutter at

DEN ÅRLIGE VURDERING AF CYBERTRUSLEN MOD DANMARK

Truslen fra cyberangreb er uddybet i Center for Cybersikkerheds (CFCS') årlige nationale trusselsvurdering *Cybertruslen mod Danmark*. Her bliver truslen fra cyberangreb, der understøtter en bred vifte af formål, vurderet, og de forskellige truslers nuancer bliver beskrevet mere indgående.

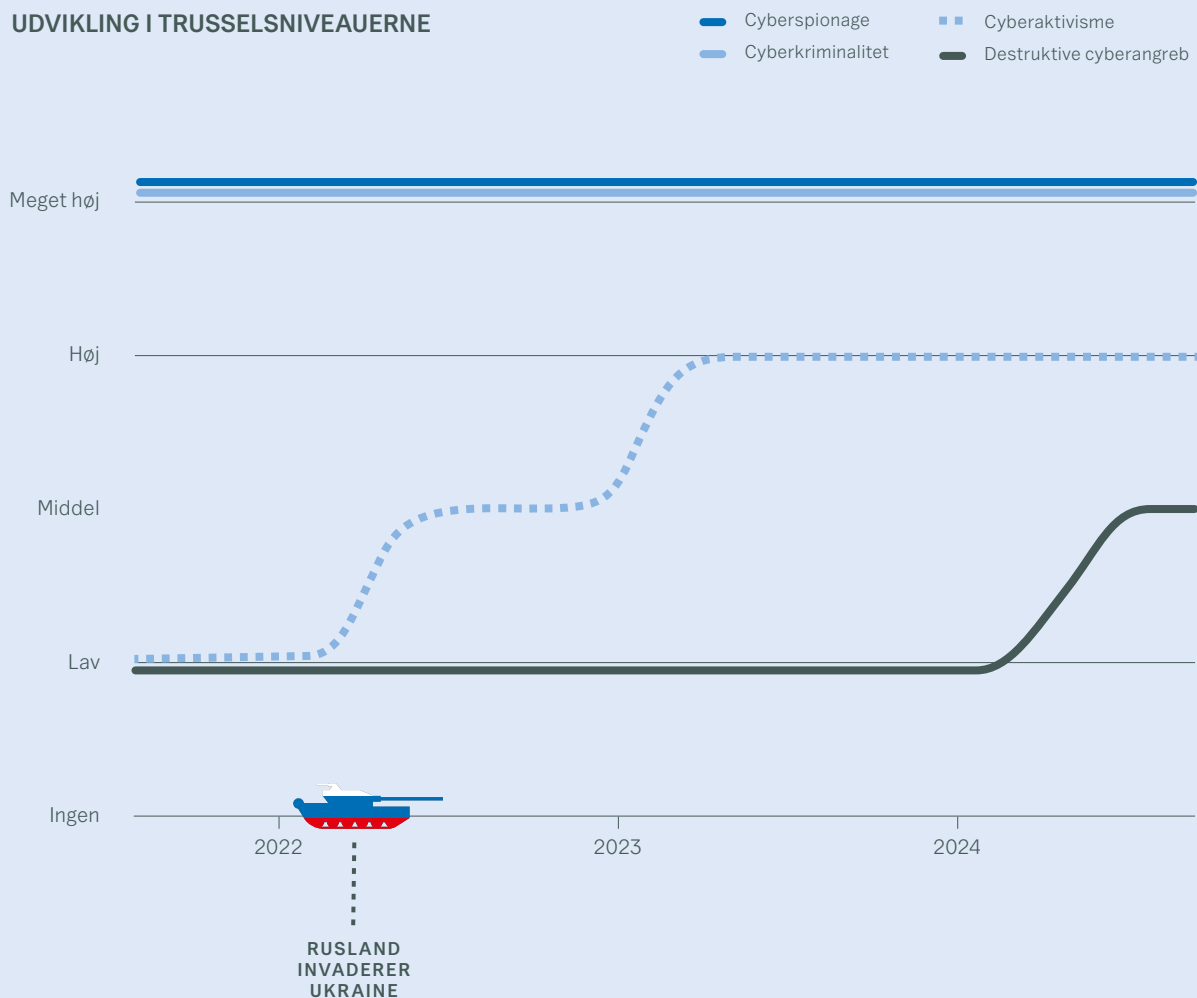
I den seneste vurdering fra 2024 skriver CFCS, at truslerne fra cyberspionage og cyberkriminalitet begge fortsat er på det højeste niveau: MEGET HØJT. Det er de mest aktive cybertrusler mod Danmark. Truslen fra cyberaktivisme er HØJ, mens truslen fra destruktive cyberangreb er MIDDEL. Truslen fra cyberterror er fortsat på det lavest mulige niveau: INGEN.

TRUSSELSNIVEAUET FOR DESTRUKTIVE CYBERANGREB HÆVET TIL 'MIDDEL'

FE hævdede i juni 2024 niveauet for destruktive cyberangreb fra LAV til MIDDEL. Niveauet blev hævet, fordi det er sandsynligt, at Rusland er blevet mere risikovilligt i forhold til at bruge hybride virkemidler med destruktive effekter i europæiske NATO-lande. Center for Cybersikkerhed vurderer, at denne risikovillighed også omfatter destruktive cyberangreb.

Trusselsvurderingerne kan findes på www.cfcs.dk

UDVIKLING I TRUSSELSNIVEAUERNE

gennemføre et destruktivt cyberangreb mod Danmark, vil formålet sandsynligvis være at skabe frygt og lægge pres på det danske samfund og beslutningstagere. Det primære formål med den type destruktive cyberangreb er således ikke den umiddelbare ødelæggende effekt på de ramte it-systemer. Det betyder også, at sådanne angreb kan blive rettet mod mange, meget forskellige mål i samfundet, da offerets funktion er mindre vigtig end det symbolske ved angrebet.

Cyberaktivisme vil fortsat ramme danske ofre. Det gælder særligt pro-russiske cyberaktivisters overbelastningsangreb mod hjemmesider og internetvendte tjenester. Angrebene understøtter Ruslands interesser, og det er sandsynligt, at nogle af cyberaktivisterne har forbindelser til den russiske stat.

Kina har også kapacitet til destruktive cyberangreb

Kinas kapaciteter på cyberområdet er også store, og Kina retter dem mod Danmark for at stjæle viden. Kina har også kapacitet til at udføre destruktive cyberangreb, men det er usandsynligt, at landet aktuelt har intentioner om at udføre sådanne angreb mod danske mål.

Situationen omkring Taiwan er blevet mere anspændt, hvilket sandsynligvis har betydning for Kinas cyberaktiviteter. Amerikanske myndigheder har vurderet, at kinesiske statsstøttede hackere har kompromitteret mål i transport-, spildevands- og energisektoren på det amerikanske fastland og den amerikanske stillehavsø Guam med henblik på at kunne udføre angreb af destruktiv karakter i tilfælde af en konflikt. Her vil Guam være central for den amerikanske militære støtte til Taiwan.

ARKTIS

RUSLAND ØNSKER AT BEVARE SIN MILITÆRE STYRKEPOSITION I ARKTIS

De sikkerhedspolitiske spændinger mellem Rusland, Kina og USA har også bredt sig til Arktis. Rusland prioriterer regionen højt og vil demonstrere styrke gennem en aggressiv og truende adfærd, som vil medføre større risiko for eskalation end før set i Arktis. Rusland vil også forsøge at fortsætte sin militære opbygning i regionen. Krigen i Ukraine lægger dog beslag på så store ressourcer, at Rusland får svært ved at fastholde den ambition. Rusland vil fortsat modvilligt give Kina øget adgang til Arktis. Kina vil bruge adgangen til at styrke sin rolle i Arktis og til at fremme sine planer om at blive i stand til at operere militært i regionen.

Russiske faldskærmsoldater på øvelse.
Vectorkel/ Shutterstock

■ Den strategiske betydning af Arktis er blevet større som følge af det spændte forhold mellem Rusland, Kina og Vesten. Både Rusland og USA har de seneste år udbygget deres militære kapaciteter i regionen, hvor også Kina ønsker at have en militær tilstedeværelse i fremtiden. Rusland har en længere kystlinje og bedre infrastruktur i Arktis end de andre kyststater og kan derfor lettere opretholde en større permanent militær tilstedeværelse, der rækker ud i Det Arktiske Ocean.

Arktis har stor militærstrategisk betydning for stormagterne i tilfælde af krig. Det Arktiske Ocean er et attraktivt sted at placere atombevæbnede ubåde. Her kan ubådene skjule sig under isen og i tilfælde af en krig ramme det meste af Nordamerika, Europa og Rusland. Ruten over Nordpolen er samtidig den korteste vej mellem Nordamerika og Rusland, og det er derfor meget sandsynligt, at andre ballistiske missiler også vil skulle flyve over Nordpolen på vej mod deres mål i tilfælde af krig.

Flertallet af Ruslands atombevæbnede ubåde er netop placeret på baser i Arktis. Disse ubåde er afgørende for Ruslands evne til at udføre et gengældelsesangreb med atomvåben mod USA, hvilket er kernen i Ruslands evne til at afskrække USA fra at angribe Rusland.

For USA ligger den første og vigtigste varslingslinje i Arktis. USA's radarkapaciteter ved Pituffik Space Base (tidligere Thule Air Base) i Grønland skal opdage fjendtlige missiler for at give USA mulighed for at reagere.

Kina har også strategiske interesser i Arktis og ønsker at kunne operere med ubåde i Det Arktiske Ocean. Kina er derfor i gang med at forberede evnen til at være til stede militært i Arktis. En del af Kinas forskningsaktiviteter i Arktis har til formål at underbygge denne evne. Det samme gælder Kinas bestræbelser på at øge sin overvågning ved hjælp af satellitter, der passerer over Nordpolen.

Arktis har høj prioritet for Rusland

Rusland har stadig vidtrækkende planer for hele den arktiske region på både det militære og det civile område. Rusland er den største militære magt i regionen, og den position ønsker Rusland at fastholde. Finlands og Sveriges medlemskab af NATO og

øget vestlig tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten udfordrer dog Ruslands militærstrategiske overlegenhed i regionen.

Rusland ønsker derfor at opprioritere sine konventionelle styrker, opstille nye enheder og udbygge militær infrastruktur på Kolahalvøen langs grænsen til Finland. Rusland vil forsøge at fortsætte moderniseringen af sine fremskudte militære baser på arktiske øer og opretholde sine fly- og flådestyrker i Arktis.

Rusland ønsker kontrol over havområderne nord for sit fastland. Rusland begrænser allerede retten til gennemsejling mere, end det er tilladt ifølge FN's Havretskonvention, og det er muligt, at Rusland ønsker kontrol helt op til Nordpolen. I sin opdaterede maritime doktrin fra 2022 giver Rusland således sig selv mulighed for at bruge alle virkemidler til at forsvare sine interesser i farvandede nord for landet, herunder også militær magt.

Rusland vil derfor optræde mere aggressivt og på måder, der skaber større risiko for eskalation, end det før har været tilfældet i Arktis.

Rusland vil søge at afskrække andre lande fra at true landets position i Arktis. Det er derfor meget sandsynligt, at Rusland vil reagere aggressivt på vestlige militære aktiviteter nær russisk Arktis. Det kan f.eks. gælde øvelser og sejlads, der skal demonstrere, at Rusland ikke må indskrænke international ret til fri sejlads i Arktis. Rusland vil derfor optræde mere aggressivt og på måder, der skaber større risiko for eskalation, end det før har været tilfældet i Arktis.

MULIGE RUTER FOR LANGTRÆKKENDE MISSILER I TILFÆLDE AF KRIG

Den korteste vej mellem Nordamerika og Rusland går over Nordpolen.
Kortet viser mulige ruter for missiler affyret fra Rusland mod USA.

Endelig er udvinding af naturressourcer i Arktis vigtig for Ruslands økonomi. Omkring en tiendedel af Ruslands bruttonationalprodukt genereres i dag i Arktis, og Rusland planlægger store olie- og gasprojekter, der yderligere vil øge regionens økonomiske betydning. Rusland vil dog få svært ved at realisere planerne uden udenlandske investeringer og hjælp til anskaffelse af sanktionsbelagt udstyr. Kinesisk støtte vil være afgørende for, at Rusland kan gennemføre betydelige dele af sine planer.

Krigen i Ukraine udfordrer Ruslands planer i Arktis

Ruslands evne til at opnå sine militære målsætninger i Arktis er afhængig af udviklingen i krigen i Ukraine, fordi den trækker hårdt på landets militære og økonomiske ressourcer.

Hvis krigen i Ukraine fortsætter med samme intensitet som nu, vil det i høj grad begrænse Ruslands evne til at kunne gennemføre en gennemgribende oprustning af landets militære kapaciteter i Arktis. Ud over den økonomiske omkostning af krigen har Rusland overført og mistet meget af sit kvalificerede personel og specialiserede militære udstyr til indsatsen i Ukraine. Det er usandsynligt, at Rusland i løbet af de næste tre til fem år vil være i stand til at indfri sine oprustnings- og moderniseringsplaner i Arktis.

Oprustningen i Arktis har dog stadig høj prioritet, fordi Rusland kan miste sin militære overlegenhed i regionen, hvis vestlige lande øger deres militære tilstedeværelse.

Rusland har gode forudsætninger for at være til stede og operere i Arktis. Det skyldes både den civile infrastruktur, der er bygget op for at understøtte økonomisk udvikling, og de militære installationer, som Rusland har udbygget over det seneste årti. Det gælder de faste militærbaser langs kysten og de frem-skudte baser, som giver Rusland en forsvarslinje ude i Det Arktiske Ocean. Selv om baserne er beregnet til forsvar, kan de også bruges i forbindelse med angreb. Bl.a. vil kampfly, der letter fra baserne, med kort varsel kunne angribe Pituffik-basen i Grønland og vestlige skibe i store dele af Det Arktiske Ocean.

Så længe krigen i Ukraine fortsætter, er det sandsynligt, at Rusland vil fokusere på militære løsninger, der kun i begrænset omfang udvider Ruslands militære potentiale i regionen, men som til gengæld er billigere eller lettere at implementere. Det kan f.eks. være kapaciteter til overvågning og til jamming af skibes og flys kommunikation.

Rusland vil demonstrere sin arktiske styrke, selv om krigen i Ukraine tynger

Det er Ruslands opfattelse, at svaghedstegn i Arktis vil blive opfattet som en mulighed for at udnytte, at Rusland er optaget af krigen i Ukraine. Rusland prioriterer derfor fortsat militær tilstedeværelse i Arktis og fortsætter patruljesejladser med missilubåde, lejlighedsvis sejladser med overfladeskibe og patruljeflyvninger med strategiske bombefly. Rusland er i stand til at fortsætte med sådanne aktiviteter, da disse kapaciteter ikke er ligeså påvirkede af krigen i Ukraine som de øvrige væbnede styrker.

Rusland vil sandsynligvis også tage andre midler i brug for at vise styrke og hævde sin regionale overlegenhed. Den russiske risikovillighed, som er kommet til udtryk i forbindelse med brugen af hybride virkemidler mod vestlige lande, kan også komme til at spille en væsentlig rolle i Arktis.

En sådan konfrontatorisk adfærd kan bestå i at flyve meget tæt forbi vestlige flådefartøjer eller at simulere angreb på eller affyre våben tæt på vestlige skibe og fly. Den kan desuden bestå i at flyve med strategiske bombefly nær de vestlige arktiske stater. Sådanne styrkedemonstrationer kan også finde sted i områder, som Rusland ifølge international lov ikke har jurisdiktion over. Under en russisk flådeøvelse i 2024 affyrede et russisk orlogsskib eksempelvis varselsskud mod et norsk fiskeskib. Det norske skib befandt sig i den norske eksklusive økonomiske zone, men i et område hvor Rusland havde annonceret øvelsesaktiviteter.

Hvis Rusland på et tidspunkt får flere ressourcer til at opruste i Arktis, er det sandsynligt, at Rusland vil fortsætte og muligvis udvide sin offensive adfærd som led i den langvarige konflikt med Vesten, som Rusland mener at befinde sig i.

Et stærkere Rusland vil sandsynligvis også være uvilligt til at indgå i politiske forhandlinger og løsninger, som ikke til fulde tilgodeser Ruslands interesser. Det kan f.eks. gælde spørgsmålet om den fremtidige afgrænsning af kontinentalsoklen mellem Rusland og Kongeriget Danmark.

Nordatlanten er også vigtig for Rusland

Som led i Ruslands kontrol med farvandene i Arktis overvåger Rusland også dele af Nordatlanten, særligt farvandene mellem Grønland, Island og Storbritannien, det såkaldte GIUK-gab. Det foregår både med civile og militære skibe og med andre midler som f.eks. fly og satellitter. Rusland ønsker at sikre, at egne ubåde kan sejle uset gennem gabet, mens vestlige ubåde opdages.

Rusland kortlægger og overvåger områderne til brug for militær planlægning bl.a. for at kunne gennemføre sabotageaktioner mod undersøiske kabler og undervandsinfrastruktur i optakten til og under en væbnet konflikt mod NATO. I tilfælde af en sådan konflikt vil landets militære ambition være at forsinke og forstyrre forsyningslinjer mellem USA og Europa ved hjælp af ubåde, der skal sejle gennem GIUK-gabet.

Rusland vil stadig tale om arktisk samarbejde

Hidtil har Ruslands interesser været bedst tjent af et lavt sikkerhedspolitisk spændingsniveau i Arktis. Det har givet Rusland mulighed for at modernisere og opbygge sine militære kapaciteter i området uden at skabe et våbenkapløb med Vesten. Det har samtidig gjort det muligt for Rusland at få adgang til udenlandske investeringer og knowhow om udvinding af olie, gas og mineraler. Derfor har Rusland hidtil hovedsageligt ført en samarbejdsorienteret kurs.

De sikkerhedspolitiske spændinger har dog bredt sig til Arktis, og der er kun meget begrænset internationalt samarbejde, der involverer Rusland. Derfor er Rusland nu villigt til at have en mere risikobetonet tilgang i Arktis og agere mere selvhævdende og konfrontatorisk. Rusland vil alligevel fortsat tale om behovet for et lavt spændingsniveau og samarbejde i Arktis. Det gør Rusland bl.a. for at kunne kritisere Vesten for ikke at ville samarbejde i regionen til skade for miljøet og for de folk, der bor i Arktis.

Rusland vil sandsynligvis fortsat forsøge at skabe uenighed blandt de vestlige arktiske lande om tilgangen til Rusland i Arktis. Rusland håber, at der derved kan opstå åbninger for et begrænset bilateralt samarbejde mellem Rusland og et eller flere arktiske lande. Det sker som led i Ruslands generelle forsøg på at splitte vestlige lande i forholdet til Rusland.

På trods af at Rusland har truet med at melde sig ud af Arktisk Råd, er det mindre sandsynligt, at Rusland faktisk vil gøre det. Det skyldes, at arbejdet i Arktisk Råd foregår ved enstemmighed, og at Rusland derfor er garanteret indflydelse på den arktiske dagsorden på trods af, at de øvrige medlemmer nu er medlemmer af NATO. Rusland ser derfor fortsat en rolle for Arktisk Råd.

Skulle Rusland melde sig ud af Arktisk Råd, vil landet sandsynligvis forsøge at etablere et alternativt, konkurrerende samarbejdsforum, hvor der også deltager ikke-arktiske stater, som er venligt eller neutralt stemte over for Rusland. Det kan give ikke-arktiske stater, særligt Kina, der har store økonomiske interesser i regionen, nye muligheder for at påvirke udviklingen i Arktis.

Som led i Ruslands kontrol med farvandene i Arktis gennemfører Rusland også overvågning i Nordatlanten, særligt i farvandene mellem Grønland, Island og Storbritannien, det såkaldte GIUK-gab.

DEN RUSSISKE NORDFLÅDE HAR STOR BETYDNING I TILFÆLDE AF KRISE ELLER KRIG

Flertallet af Ruslands atombevæbnede ubåde har base på Kolahalvøen. Disse ubåde er afgørende for Ruslands evne til at udføre et gengældelsesangreb med atomvåben mod USA. Derfor er forsvaret af dem også højt prioriteret. I tilfælde af krise eller krig kan de atombevæbnede ubåde skjule sig under isen i Arktis.

Under en væbnet konflikt med NATO vil Rusland forsøge at angribe forsyningslinjerne mellem USA og Europa ved hjælp af angrebsubåde, der bl.a. skal kunne sejle gennem GIUK-gabet uden at blive opdaget. Samtidig ønsker Rusland at kunne opdage NATO-ubåde, der sejler gennem gabet, som led i forsvaret af Nordflåden.

Atombevæbnede ubåde

Atombevæbnede ubåde kan gemme sig under isen i Arktis.

Angrebsubåde med krydsermissiler og torpedoer kan angribe mål på stor afstand.

GRØNLAND

GIUK-GABET

ISLAND

GIUK-GABET

IRLAND

STORBRITANNIEN

- Indhentningskibe
- Overfladeskibe
- Angrebsubåde
- Mindre ubåde

Indhentningsskibe overvåger NATO's skibe og fly.

Overfladeskibe med missiler kan beskyde NATO's skibe og fly på lang afstand.

Mindre ubåde med torpedoer skal kunne angribe NATO's ubåde og overfladeskibe, hvis de er på vej mod Rusland.

KYSTMISILFORSVAR

Missiler ved kysten har til formål at forsvare militære baser på Kolahalvøen i tilfælde af et NATO-angreb, hvor det er lykkedes at komme forbi de russiske styrker i Nordatlanten.

NORGE

SVERIGE

FINLAND

KOLAHALVØEN

Kina vil få øget adgang til Arktis af et presset Rusland

Kina vil fortsat bruge sin styrkede position over for Rusland til at opnå mere indflydelse i Arktis og større adgang til Arktis. Rusland har brug for kinesiske investeringer, men ønsker ikke, at ikke-arktiske stater får indflydelse i Arktis. Særligt Kinas mål om at kunne operere militært i Arktis strider mod Ruslands nationale interesser.

Kina er dog efterhånden Ruslands eneste mulige partner i udviklingen af Arktis. Det er derfor meget sandsynligt, at et mere presset Rusland modvilligt vil give Kina gradvist bedre adgang til sit arktiske territorium og Arktis generelt. Kina er bevidst om, at Rusland er tilbageholdende over for at give Kina øget indflydelse i og adgang til Arktis, og Kina tager i en vis grad hensyn til det.

På den baggrund tager de to lande også skridt mod tættere samarbejde i Arktis på det militære område. I sommeren 2024 gennemførte Rusland og Kina for første gang en fælles patruljeflyvning nord for Beringstrædet fra en russisk luftbase. Ifølge den kinesiske kystvagt gennemførte et russisk og et kinesisk kystvagtskib i efteråret en fælles sejlads i Det Arktiske Ocean.

Russisk-kinesisk samarbejde intensiveres også inden for arktisk forskning. I 2024 deltog russiske forskere i Kinas årlige arktisekspedition med isbryderen Xuelong 2. Ekspeditionen besøgte desuden to russiske havne.

Kina har siden den russiske invasion af Ukraine ikke gennemført større investeringer i russisk Arktis. Det skyldes sandsynligvis frygt for at blive ramt af vestlige sanktioner. Samtidig bliver Rusland dog med tiden kun mere økonomisk presset og afhængigt af Kina, hvilket giver Kina endnu bedre forhandlingsvilkår over for Rusland.

Kina vil bruge Arktis til at styrke sin globale position

Kina har ambitioner om at opnå mere indflydelse i Arktis og at markere sig som en global stormagt. Samarbejdet med Rusland vil hjælpe Kina med at nå

sine mål i Arktis, ligesom kinesiske forskningsaktiviteter i de øvrige arktiske lande og det centrale Arktiske Ocean understøtter denne ambition.

Kina ønsker at opbygge en evne til at operere militært i Arktis på langt sigt, dvs. inden for de næste ti år. Kina understøtter ønsket gennem sit omfattende isbryderprogram, der har øget landets tilstedeværelse og dataindsamling i Arktis. I sommeren 2024 var tre kinesiske forskningsisbrydere aktive i Arktis, hvilket er det højeste antal nogensinde.

Det er sandsynligt, at Kinas omfattende polarforskning er en del af landets strategi for såkaldt militær-civil fusion, og at de data, Kina indsamler i Det Arktiske Ocean, kan anvendes til militær planlægning. Dette gælder også kinesiske forskningsaktiviteter og -stationer i de øvrige arktiske lande, herunder i Grønland, hvor Kina fortsat viser interesse for at sikre tilstedeværelse og gennemføre forskningsprojekter.

Kina har fortsat store og langsigtede økonomiske interesser i Arktis. De består i at sikre sig adgang til søtransportruter og naturressourcer.

Kina vil bruge arktiske søruter til at mindske sin afhængighed af ruter via Suezkanalen og Malaccastrædet. Desuden kan arktiske søruter forkorte transporttiden for varer fra Kina til Europa. Eksempelvis er den kystnære rute nord om Rusland ca. 14 dage hurtigere end ruten via Suezkanalen, forudsat at der er godt vejrlig og tilstrækkelig lods- og isbryderassistance.

Kina ønsker derudover at sikre sig adgang til naturressourcer fra Arktis, særligt olie og naturgas. Det er et led i Kinas strategi om at importere energi fra forskellige kilder og sikre billig energi til sin industri og befolkning. Adgang til mineraler på havbunden og fiskeriresourcer spiller dog også en rolle for Kina. ■

HVIS RUSLAND ANNEKTERER DELE AF DET ARKTISKE OCEAN

FN har godkendt, at Rusland kan gøre krav på store dele af havbunden i Det Arktiske Ocean. Den endelige afgrænsning mellem Rusland, Kongeriget Danmark og Canada skal ske gennem en forhandling, når FN har behandlet de øvrige ansøgninger. Rusland følger fortsat processen i FN, sandsynligvis fordi FN-processen tjener landets interesser, og fordi Rusland i andre sammenhænge er afhængigt af den indflydelse, landet opnår gennem FN. Det er derfor usandsynligt, at Rusland vil melde sig ud af FN's Havretskonvention og indføre national lovgivning, der gør store områder i Det Arktiske Ocean til russisk territorium.

Hvis Rusland alligevel begynder at håndhæve suveræniteten over havet nord for Rusland i strid med FN's Havretskonvention, vil det få alvorlige konsekvenser for sikkerhedssituationen i Arktis og skabe stor risiko for væbnede sammenstød. Det kan f.eks. blive tilfældet i en situation, hvor Rusland ønsker kontrol med territoriet og ikke vil vente på den langvarige forhandlingsproces.

Kongeriget Danmark, Canada og Vesten generelt vil ikke anerkende en sådan de facto-annektering, men fortsætte med at betragte områderne i Det Arktiske Ocean som internationale. Derved kan der ske sammenstød mellem danske eller andre vestlige skibe eller fly, der bevæger sig i internationalt hav- eller luftområde, og russiske skibe eller fly, der forsvare, hvad de mener er russisk territorium.

TEMA: SPIONAGE

Fremmede stater, især Rusland og Kina, spionerer mod Kongeriget Danmark og danske interesser. Danmark er et interessant mål for spionage på grund af sit medlemskab i NATO, sin omfattende støtte til Ukraine og sin status som teknologisk avanceret land.

Det er sandsynligt, at Danmarks forestående medlemskab af FN's sikkerhedsråd og det kommende danske EU-formandskab midlertidigt vil skærpe spionagetruslen mod Danmark. Danmark vil i den periode have adgang til flere oplysninger og være involveret i at træffe beslutninger, som en række fremmede stater vil have interesse i at påvirke til deres fordel.

Kina og Rusland spionerer ved hjælp af menneskelige kilder og elektronisk indhentning, f.eks. indhentning mod telekommunikation. Desuden bruger de to lande cyberspionage. Begge lande har betydelige kapaciteter inden for disse efterretningsmetoder.

Både Rusland og Kina forsøger særligt at skaffe sig adgang til oplysninger om politiske processer, udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik og militære kapaciteter. Kina bruger derudover mange ressourcer på at stjæle viden og teknologi fra både offentlige institutioner og private virksomheder i andre lande, bl.a. Danmark.

Kina og Rusland forsøger at rekruttere kilder i Europa på internettet

Kinesiske efterretningstjenester rekrutterer og fører oftest menneskelige kilder fra Kina fremfor at gøre det med udsendte efterretningsofficerer. Efterretningstjenesterne bruger bl.a. sociale medier til at kontakte målpersoner, i nogle tilfælde med tilbud om en betalt opgave eller et attraktivt jobtilbud. Herefter kan efterretningstjenesterne tilbyde målpersonen en rejse til Kina, hvor rekrutteringsforsøget finder sted.

Kina bruger ikke kun sine efterretningstjenester til spionage, men trækker også i visse tilfælde på civile personer og netværk, bl.a. partiorganer, private virksomheder og civile grupperinger, herunder kinesiske

samfund uden for Kina. Kinas efterretningslovgivning forpligter alle kinesere til at bidrage med oplysninger, hvis det efterspørges af myndighederne.

Udvisninger af russiske efterretningsofficerer under diplomatisk dække på Ruslands ambassader i en række europæiske lande har gjort det vanskeligere for Rusland at spionere i Europa. Rusland forsøger derfor i højere grad at hverve agenter online på sociale medier. Agenterne ved ikke nødvendigvis, at de løser opgaver for en russisk efterretningstjeneste. En af metoderne er at tilbyde målpersoner penge for at udføre opgaver. Nogle af opgaverne kan umiddelbart virke harmløse eller højst småkriminelle og meget simple at udføre, som f.eks. at fotografere eller filme steder eller aktiviteter af russisk interesse. Andre opgaver kan derimod være åbenlyst kriminelle, såsom indbrud, og kræve mere planlægning.

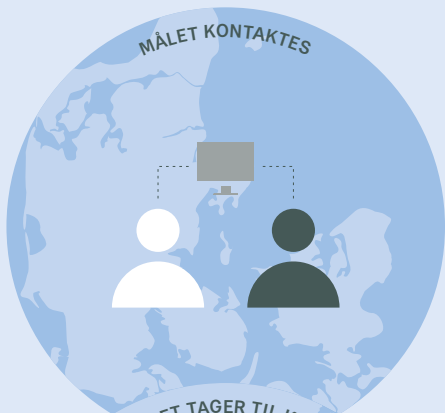
Rusland spionerer også for at forberede sabotage

Det er sandsynligt, at krigen i Ukraine har gjort Ruslands behov for at indhente oplysninger om Danmark mere presserende. Dette er sket, i takt med at Rusland er blevet mere risikovilligt i brugen af hybride virkemidler, som f.eks. sabotage mod Danmarks støtte til Ukraines militære indsats.

Det er meget sandsynligt, at Rusland spionerer mod mål, som er relateret til Danmarks støtte til Ukraines militære indsats. Det gælder f.eks. omfanget og typen af doneret materiel, som kan give Rusland fordele på kamppladsen i Ukraine. Rusland spionerer ligeledes mod civil og militær kritisk infrastruktur. Spionagen udføres som led i forberedelsen af fysisk sabotage eller destruktive cyberangreb. Russisk spionage bidrager også til Ruslands planlægning og forberedelse af militære operationer i tilfælde af en eskalerende konflikt.

KINESISKE EFTERRETNINGSTJENESTER VIL HAVE POTENTIELLE KILDER TIL AT REJSE TIL KINA

Kinesiske efterretningstjenester får personer til at tage til Kina f.eks. ved at tilbyde dem et attraktivt job. I Kina forsøger efterretningstjenesterne at rekruttere disse personer som kilder.

Målpersonen kontaktes i opholdslandet med et lukrativt tilbud

Målpersonen tager til Kina for at arbejde, deltage i en konference, løse en opgave eller lignende

Først i Kina begynder det egentlige hvervningsforsøg

KINA

KINESISK STØTTE TIL RUSLAND SKÆRPER KONFLIKTEN MED VESTEN

Kina giver afgørende materiel støtte til Ruslands krig i Ukraine. Desuden sætter Kina mere hårdhændet ind over for Taiwan og i Det Sydkinesiske Hav, hvor Kinas omfattende territorialkrav strider mod havretten. Kina forbereder sig på at kunne vinde en krig om Taiwan og på at kunne klare sig igennem en konfrontation med Vesten. Hjemme strammer kommunistpartiet grebet og øger støtte til egen industri på bekostning af udenlandske virksomheders konkurrenceevne. Samtidig arbejder Kina på at overføre teknologi og viden fra andre lande, bl.a. ved hjælp af spionage. Kinas kurs skaber grobund for stadig flere konflikter med Danmark og Vesten.

Kinesiske militære helikoptere ud for det kinesiske fastland den 4. august 2022 forud for omfattende militære øvelser omkring Taiwan. Hector Retamal/AFP/Ritzau Scanpix

■ Kina understøtter Ruslands krigsindsats og styrker samarbejdet

Kina er langt den største og vigtigste leverandør af bl.a. råvarer, komponenter og maskindele, der understøtter såvel Ruslands krig i Ukraine som Ruslands økonomi generelt. Uden Kinas støtte ville Rusland få svært ved at fortsætte krigen, såfremt vestlig støtte til Ukraine fortsætter. Dermed har Kina stor betydning for Europas sikkerhed, og derfor kommer Kinas forhold til Danmark og andre vestlige lande under stadig større pres.

Kina ser Rusland som sin eneste betydelige partner i den strategiske konkurrence med USA. Derfor styrker Kina fortsat det strategiske og militære samarbejde med Rusland på trods af markant vestlig kritik og sanktionering af kinesiske virksomheder, der bryder sanktioner mod Rusland. Kina støtter også generelt Rusland diplomatisk, men har dog taget enkelte diplomatiske initiativer, som Rusland finder i modstrid med dets interesser. Kina har bl.a. flere gange advaret mod brugen af atomvåben og andre masseødelæggelsesvåben i forbindelse med Ruslands invasion af Ukraine.

Kina varetager dog først og fremmest sine egne interesser. Det betyder, at Kina bl.a. udnytter situationen til at købe billig olie og gas af Rusland og opnå andre indrømmelser fra russisk side. Det betyder også, at Kina er tilbageholdende med åbenlyst at levere færdigproduceret militært udstyr til Rusland på grund af Kinas fortsatte behov for økonomisk og videnskabeligt samkvem med vestlige lande.

Kina forbereder sig på mulig konfrontation med Vesten

Kina forsøger at fastholde forholdet til Vesten og være påpasselig for ikke at sætte forholdet over styr. Kina prioriterer dog i stigende grad sikkerhed over økonomiske hensyn og forbereder sig på en mulig konfrontation med Vesten, som f.eks. kan udløses af en voldsomt skærpet handelskrig eller en større konflikt om Taiwan.

Kina forsøger derfor at gøre sig mere uafhængigt af udlandet og mere robust i forhold til eventuelle vestlige sanktioner og afbrydelse af samhandlen. Kina lærer af den måde, Vesten forsøger at ramme Rusland økonomisk i forbindelse med krigen i Ukraine, og af Ruslands modforanstaltninger. Kina arbejder også intenst på at gøre sig mere uafhængigt af andre landes teknologier,

eksempelvis computerchips. Kina har en omfattende indsats for at overføre teknologi fra teknologisk avancerede lande, herunder Danmark, som bl.a. understøtter dette mål.

Kina er førende på stadig flere, særligt nye, videnskabelige og teknologiske områder. I de seneste 20 år har Kina øget investeringerne i forskning og udvikling markant fra 0,6% til 2,4% af BNP, så Kina nu investerer på niveau med teknologisk avancerede lande. Kina investerer særligt i nye teknologier, herunder kunstig intelligens og kvanteteknologi, som både kan anvendes civilt og militært.

Det vil på længere sigt både give Kina militære fordele og udfordre vestlige økonomiske styrkepositioner. Kunstig intelligens kan bl.a. bruges til krigsførelse med ubemandede fartøjer, eksempelvis droner. Kvanteteknologi har bl.a. potentiale til at blive anvendt til at opdage ubåde, der ikke kan spores med eksisterende teknologi. Kvanteteknologi bruges også til at udvikle computere med langt større ydeevne end nutidens.

Efter kinesisk opfattelse forsøger USA at bremse landets økonomiske udvikling og forhindre, at Kina indtager sin naturlige plads som den dominerende magt i Østasien. Kina ser USA's alliancer i regionen som et vigtigt element i dette. Det gælder først og fremmest Sydkorea, Japan, Filippinerne og Taiwan, som USA har sikkerhedsforpligtelser overfor, men også USA's forsvarspagt med Australien og Storbritannien (AUKUS) og sikkerhedssamarbejdet mellem USA, Australien, Indien og Japan (kendt som Quad). Selv om Kina er den klart vigtigste samhandelspartner for naboerne i regionen, opretholder mange af landene nære militære forhold til USA, bl.a. fordi de ikke føler sig trygge ved Kina.

Kina opfatter også NATO's øgede fokus på Østasien og det nære forhold mellem USA og europæiske lande som et problem. Kina forsøger derfor at så splid mellem USA og Europa. I nogle tilfælde forsøger Kina også at så splid mellem europæiske lande for at forhindre Europa i at stå samlet, f.eks. i forhold til EU's forsøg på at begrænse risici ved samarbejdet med Kina. Kina favoriserer bl.a. lande, der støtter kinesiske standpunkter, økonomisk og diplomatisk, eksempelvis Ungarn og Serbien.

Kina udbygger hastigt sit militær, navnlig med kapaciteter, der vil sætte Kina i stand til at udkæmpe en krig mod USA i det vestlige Stillehav.

Kina gør sig klar til en mulig krig om Taiwan

Kina ser Taiwan som en ubestridelig del af moderlandet. Genforening med Taiwan er derfor et af de absolut vigtigste politiske mål for kommunistpartiet. Det har præsident Xi Jinping også erklæret.

Kina arbejder derfor fortsat for en genforening med alle midler under tærsklen for krig og vil forfølge dette mål med tålmodighed. Kina forbereder samtidig sit militær til at kunne vinde en krig om Taiwan og har sat 2027 som mål for at være militært klar. Målet er sat for at fremme militær modernisering og er ikke en deadline for at invadere Taiwan. Kina udbygger hastigt sit militær, navnlig med kapaciteter, der vil sætte Kina i stand til at udkæmpe en krig mod USA i det vestlige Stillehav. I Kinas nærområde er Kinas militær allerede omtrent lige så stærkt som USA's.

Kina øger samtidig presset og sin militære tilstedeværelse omkring Taiwan og afholder store øvelser, senest da den nye taiwanske præsident blev indsat i maj 2024. De store øvelser skal signalere, at Kina ikke vil acceptere, at et-Kina-politikken udfordres. Samtidig er de en anledning for Kina til at øve forskellige militære scenarier, skabe en ny normalsituation i området, hvor Kina har større militær tilstedeværelse, og udfordre USA's tilstedeværelse i regionen. Øvelserne gør det også vanskeligere at varsle, da det kan være svært at skelne dem fra forberedelser til egentlige krigshandlinger. Kina bruger derudover betydelige ressourcer på påvirkningskampagner og spionage mod taiwanske politiske og militære mål. Kina har desuden skærpet den allerede voldsomme retorik over for den nye præsident Lai. Der er således ikke udsigt til, at uformelle diplomatiske forbindelser mellem Beijing og Taipei genoptages under den nye præsident.

På trods af de øgede spændinger er en krig om Taiwan mindre sandsynlig inden for de næste fem år. Det skyldes bl.a., at Kina ikke kan være sikker på at vinde,

og at et nederlag kan føre til, at kommunistpartiets greb om magten svækkes. Desuden ved Kina, at en krig vil have meget store diplomatiske og økonomiske konsekvenser. USA og USA's allieredes militære afskrækkelse har således væsentlig betydning for, hvad Kina beslutter at gøre. Det samme gælder truslen om økonomiske sanktioner, som Kina dog forsøger at gøre sig mindre sårbar over for.

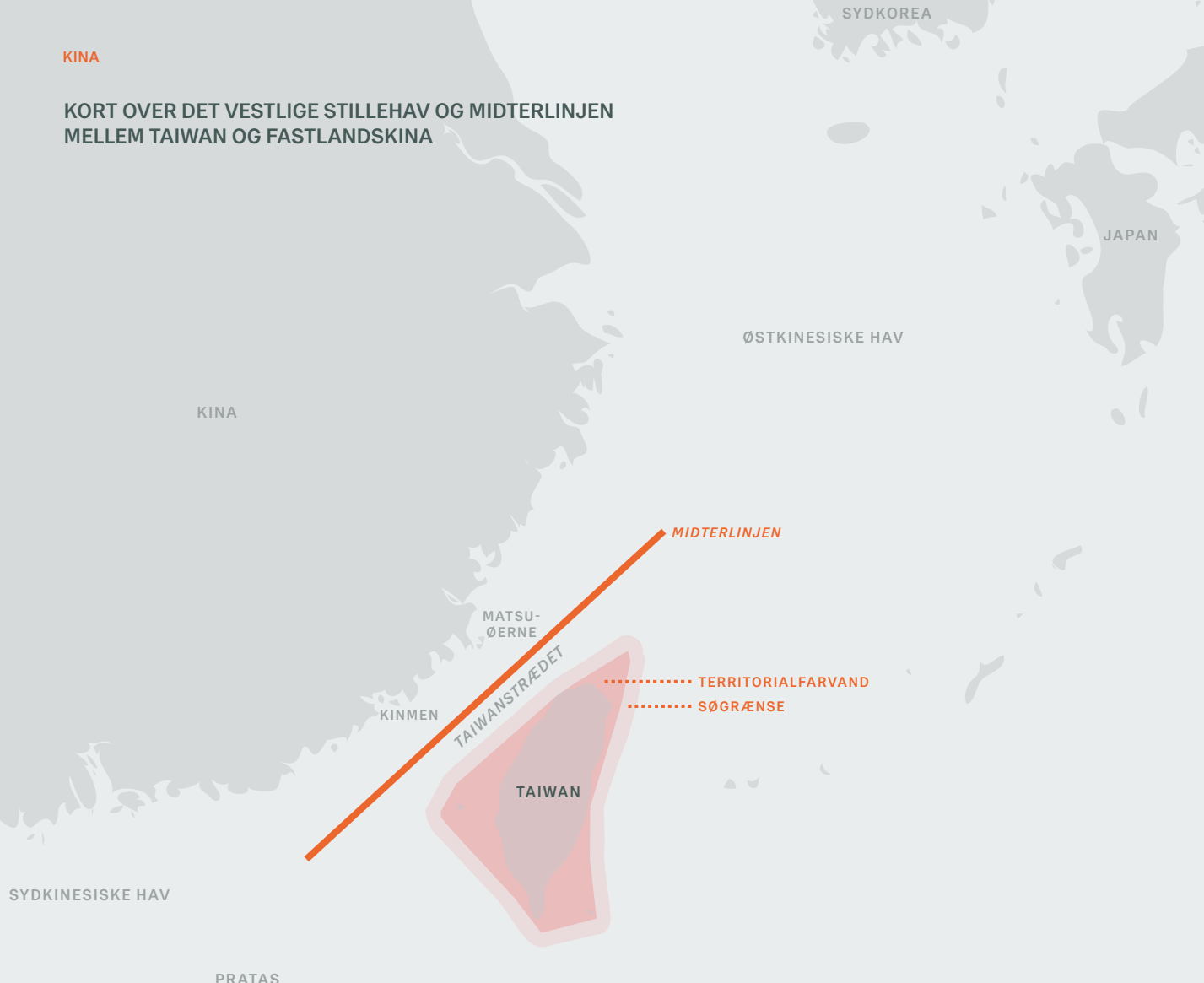
Hvis Taiwan skulle erklære sig som et formelt selvstændigt land, eller hvis Kina holder op med at opfatte amerikansk afskrækkelse som troværdig, vil Kinas kalkule kunne ændre sig. Risikoen for en krig stiger derfor, i takt med at Kinas militære kapaciteter vokser. Denne risiko er en af årsagerne til, at vestlige landes direkte investeringer i Kina er faldet til det laveste niveau i 25 år.

Kina kan også vælge mindre omfattende militære skridt end en invasion, f.eks. en blokade af Taiwan. Det kan også være at indtage en eller flere af de taiwansk-kontrollerede øer i Taiwanstrædet. Det vil være et mindre skridt i retning af genforening, som samtidig ville afprøve USA's og det øvrige Vestens reaktioner, eksempelvis i form af sanktioner. Sådanne militære skridt vil dog også indebære en væsentlig risiko for eskalation til en storkrig, der involverer USA.

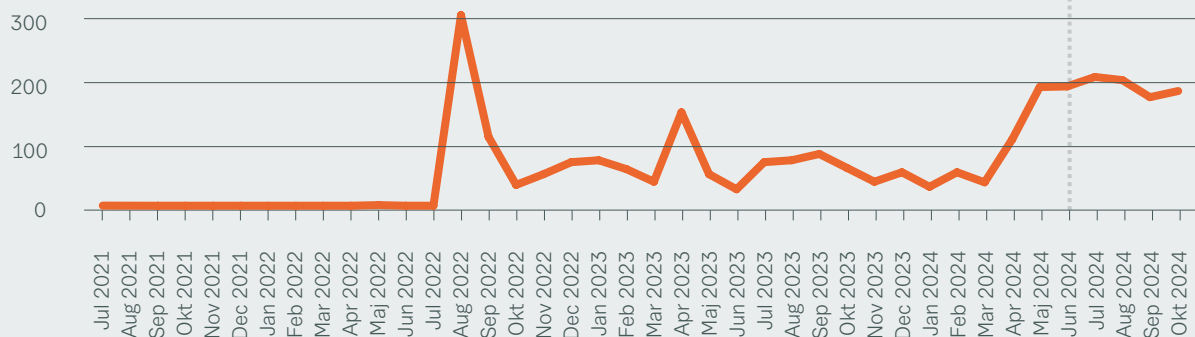
Kina agerer aggressivt i Det Sydkinesiske Hav for at fremme omfattende territorialkrav

Kina gør krav på store dele af Det Sydkinesiske Hav med den såkaldte 10-stregs-linje (tidligere kendt som ni-stregs-linjen), som strider mod de internationalt anerkendte havgrænser for særligt Filippinerne og Vietnam. Kina bygger kunstige øer på rev i havet med landingsbaner og andre militærinstallationer for at fremme sine territoriale krav og udvide sin militære rækkevidde i området. For at håndhæve 10-stregs-linjen forsøger Kina at presse de stater, der modarbejder Kinas territorialkrav, væk med midler, der ligger under grænsen for konventionelle militære handlinger.

KORT OVER DET VESTLIGE STILLEHAV OG MIDTERLINJEN MELLEM TAIWAN OG FASTLANDSKINA

KINAS FLYVNINGER OVER MIDTERLINJEN

Kilde: Taiwans forsvarsministerium

Diagrammet viser antallet af månedlige kinesiske overflyvninger af midterlinjen mellem Kina og Taiwan. Efter Nancy Pelosi i august 2022 som formand for Repræsentanternes Hus

besøgte Taiwan, begyndte Kina at flyve hyppigt over midterlinjen. Siden indsættelsen af Taiwans nye præsident i maj 2024 har antallet af overflyvninger ligget på et konstant højt niveau.

HVIS DER BLIVER KRIG OM TAIWAN ELLER I DET SYDKINESISKE HAV

En omfattende krig om Taiwan er usandsynlig på kort sigt. Hvis Kina alligevel starter en sådan krig, hvor USA deltager, vil det med stor sandsynlighed få meget store konsekvenser og grundlæggende forandre Danmarks sikkerhedspolitiske vilkår. USA's muligheder for og vilje til at bidrage til Europas sikkerhed vil bl.a. blive mindre. Alene de øgede spændinger i Taiwanstrædet og risikoen for en krig medfører ændringer i de regionale sikkerhedspolitiske dynamikker i Østasien og skubber bl.a. Sydkorea og Japan tættere på hinanden.

Et af de forhold, der kan føre til krig, er, hvis Kina får indtryk af, at USA og dets allierede ikke er villige til at forsvare Taiwan og acceptere de store økonomiske konsekvenser, som en økonomisk afkobling fra Kina vil medføre. Xi Jinping kunne opfatte en sådan situation som en historisk mulighed for at gennemføre missionen om at genforene Taiwan med moderlandet.

Hvis Kina invaderer Taiwan, og vestlige lande indfører omfattende sanktioner mod Kina, vil de økonomiske konsekvenser blive enorme. Kina står for 15% af EU's varehandel med omverdenen og er dermed den næstvigtigste handelspartner efter USA, som står for 17%. De økonomiske konsekvenser af en afkobling vil dog blive langt større end dette tal kunne antyde, da Kina og Taiwan er meget centrale i globale produktionskæder og vil være vanskelige at erstatte. Det vil tage adskillige år for danske og andre virksomheder at finde alternative leverandører og udvikle produkter, som i øjeblikket kun eller primært produceres i Kina og Taiwan. Eksempelvis udvinder og bearbejder Kina størstedelen af flere sjældne jordarter, der bl.a. indgår

i vindmøller. Kina er også den største producent af grønne teknologier som solcellepaneler og batterier til elbiler. Derfor vil en konflikt få konsekvenser for hastigheden af den grønne omstilling.

Taiwan står for en stor andel af verdens produktion af avancerede computerchips, som er helt nødvendige komponenter i en lang række produkter. Der vil gå en årrække, før disse chips vil kunne erstattes af chips produceret andre steder. Hvis forsyningen afbrydes, vil det derfor få vidtrækkende negative konsekvenser for verdensøkonomien.

Taiwanstrædet er endvidere en central maritim fragtrute, hvor 40% af verdens containerskibsfragt sejles igennem. Derfor vil en konflikt, ud over at ramme den globale økonomi hårdt, også ramme særligt Danmark som global søfarts- og handelsnation. Færøerne og Grønland risikerer også at blive ramt, da en stor del af deres eksport går til Kina og andre østasiatiske lande.

Kinas aggressive adfærd i Det Sydkinesiske Hav medfører risiko for uheld og misforståelser, der kan lede til en utilsigtet militær konflikt. En sådan konflikt er dog mindre sandsynlig. Hvis det alligevel sker, kan det få konsekvenser for danske handelsskibes sejlads i farvandet, hvor en tredjedel af verdens handelstrafik passerer igennem. Der er endvidere en lille risiko for en yderligere eskalering, der kan resultere i amerikansk involvering, hvilket kan føre til en storkrig med lignende konsekvenser som en krig om Taiwan. USA har i kølvandet på de mange sammenstød mellem Kina og Filippinerne i 2024 meldt ud, at man overvejer at eskortere filippinske skibe i området. Det kan øge risikoen for sammenstød mellem amerikanske og kinesiske skibe og dermed også risikoen for en eskalation.

ØER OG REV KONTROLLERET AF KINA

- Filippinernes eksklusive økonomiske zone i Det Sydkinesiske Hav
- Kinas 10-stregs-linje
- Omstridte rev og øer under kinesisk kontrol
- Rev, som Filippinerne og Kina strider om

KINA ØGER SIT FOKUS PÅ SIKKERHED

2014

- Nye sikkerhedsområder udpeget: rummet, dybhavet, internettet, Arktis og Antarktis
- National sikkerhedskommission oprettet

2015

- Politik for industriel og teknologisk selvstændighed vedtaget

2016

- 15. april bliver national sikkerhedsdag

2017

- Internering og overvågning af minoriteter i Xinjiang-regionen
- Ny, vidtgående efterretningslov vedtaget

2020

- Sikkerhedslov bruges til at bekæmpe Hongkong-protester
- Totalovervågning under COVID-19

2021

- Teknologivirksomheders magt indskrænkes
- Datasikkerhedslov medfører, at udenlandske firmaer risikerer anklager om spionage

2022

- Det Globale Sikkerhedsinitiativ skal udbrede Kinas syn på sikkerhed

2023

- Stramninger af Kinas kontraspionage lov
- Kinas efterretningstjeneste får offentlig konto på det sociale medie WeChat

Kinas aggressive adfærd i Det Sydkinesiske Hav har siden starten af 2023 særligt været rettet mod Filippinerne. Kina har i løbet af 2023 og 2024 brugt blokader, vandkanoner og kollisioner til at nægte filippinske skibe adgang til rev, der ligger inden for den filippinske eksklusive økonomiske zone, særligt revene Second Thomas Shoal, Scarborough Shoal og Sabina Shoal. Dette har resulteret i flere kollisioner mellem kinesiske og filippinske skibe, og der har været mindst tre hændelser, hvor filippinske søfolk er kommet til skade i forbindelse med forsyning af revene. Kina vil sandsynligvis fortsætte med gradvist at øge sin tilstedeværelse i Det Sydkinesiske Hav og presse andre lande væk fra de områder, som Kina gør krav på.

Kina ønsker at udnytte de store naturressourcer i området, herunder især fisk, olie og gas. I tilfælde af

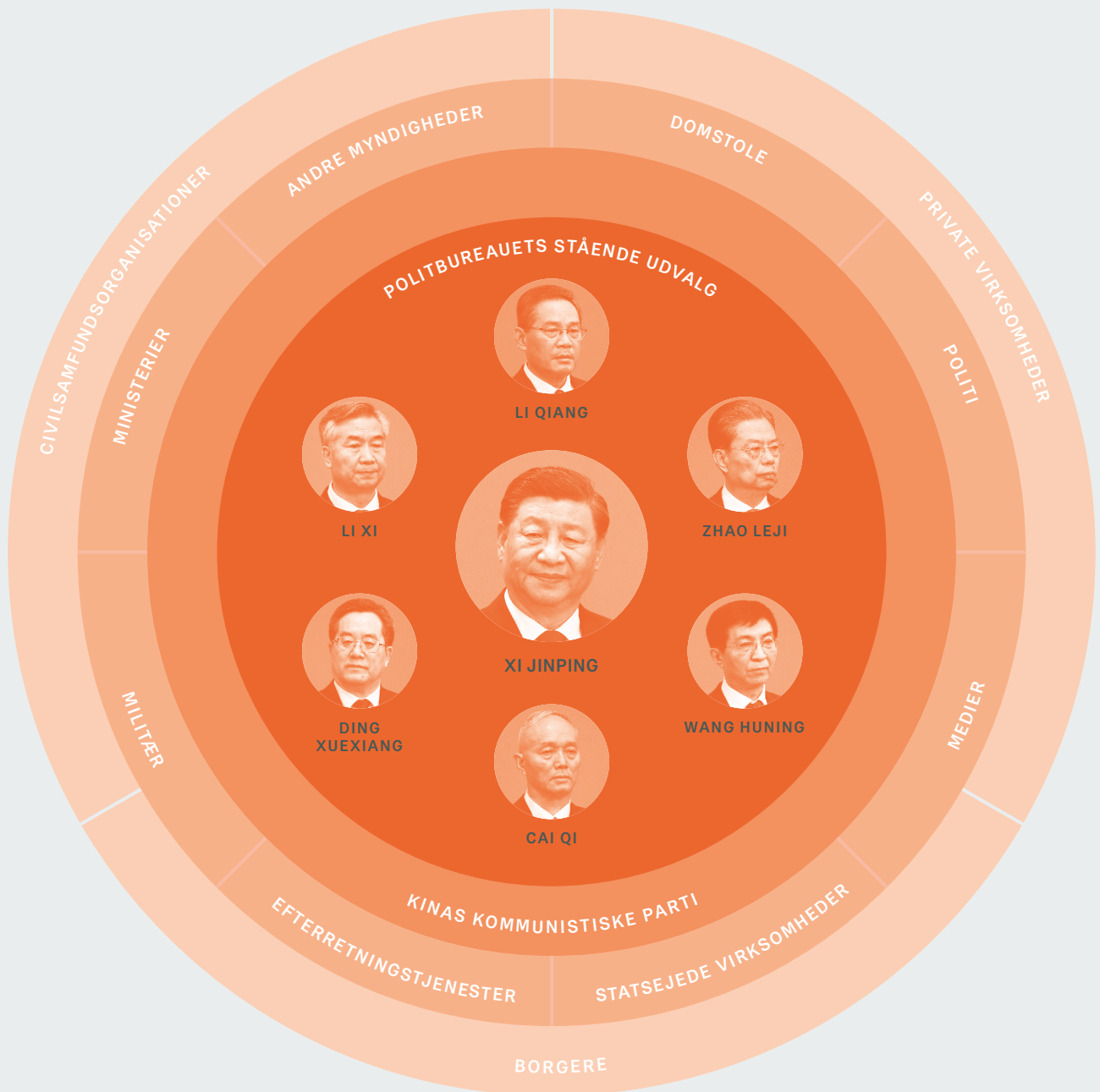
en krise eller konflikt i området vil Kina samtidig gerne kunne kontrollere adgangen til Det Sydkinesiske Hav. Store dele af verdenshandlen passerer gennem farvandet, herunder på danskflagede skibe. En større væbnet konflikt vil derfor få betydelige konsekvenser for danske rederier og for verdensøkonomien.

Kinas autoritære kurs mindsker forudsigelighed og øger spændinger med andre lande

Siden Xi Jinping tog over i 2013, har han strammet grebet om magten og er nu den mest enerådende leder, Kina har haft, siden Maos død i 1976. De fleste i partiets øverste ledelse har tidligere arbejdet tæt sammen med Xi Jinping og vist deres loyalitet over for ham. Den øgede koncentration af magten omkring Xi Jinping gør Kina mindre forudsigeligt og øger risikoen for, at Kina agerer på et mangelfuldt beslutningsgrundlag.

KOMMUNISTPARTIET HAR BÅDE DEN LOVGIVENDE, DØMMENDE OG UDØVENDE MAGT I KINA

Figuren illustrerer, at politbureauets stående udvalg er Kinas Kommunistiske Partis og dermed Kinas øverste og mest centrale politiske organ. Partiet har, modsat partier i Danmark, både den lovgivende, dømmende og udøvende magt og dominerer i høj grad også økonomien og civilsamfundet.

Kommunistpartiet har samtidig øget kontrollen med staten og civilsamfundet og styrket partiets tilstedeværelse i private virksomheder. Kina forsøger også at kontrollere og påvirke kinesere, der bor i udlandet, og bruge dem til at fremme Kinas interesser. Til den opgave bruger Kina både sine efterretningstjenester og partiorganer. Det truer rettigheder for personer med kinesisk baggrund bosat i Danmark og andre lande. Kinas tiltagende autoritære linje og Kinas store fokus på økonomisk og militær sikkerhed vækker modstand i vestlige lande og medfører stadig øgede spændinger med Danmark og andre vestlige lande.

Kina er det sidste årti også slået ind på en kurs, hvor kommunistpartiet i stadig højere grad sætter retningen for den kinesiske økonomi og beslutter, hvilke teknologiske områder og sektorer af økonomien, der skal prioriteres. Siden 2021 har Kinas boligmarked været ramt af store prisfald på grund af en prisbølge og mange års overinvesteringer i sektoren. Det har forplantet sig til større usikkerhed og mere økonomisk pessimisme hos den almindelige kineser. Det har også medført, at kommunistpartiet dirigerer endnu flere investeringer, som tidligere gik til ejendomssektoren, i retning af prioriterede industrier, eksempelvis elbiler og grøn teknologi. Kinas eksport af subsidierede varer gør det vanskeligt for vestlige virksomheder at konkurrere og forværrer Danmarks og andre vestlige landes allerede anspændte økonomiske samarbejde med Kina.

Kina er verdens største handelsnation og den største samhandelspartner for de fleste lande. Kina har vist sig villigt til at bruge den økonomiske magt, det giver, til at lægge pres på og straffe andre lande. Eksempelvis straffede Kina Litauen, efter at landet i 2021 tillod oprettelsen af et taiwansk repræsentationskontor. At bruge ordet "Taiwan" bryder ifølge Kina med et-Kina-politikken og går imod den etablerede norm om at bruge ordet "Taipei" (hovedstaden på Taiwan). Kina straffede også Norge økonomisk efter tildelingen af Nobels Fredspris til dissidenten Liu Xiaobo.

Kina vil omforme den internationale orden

Kina forsøger gradvist at omforme den internationale orden for at skabe bedre plads til, at Kina kan indtage en ledende rolle i sin region og i verden. Særligt for mindre lande som Danmark vil den verdensorden, som Kina ønsker, hvor store lande i højere grad kan sætte

sin vilje igennem uden hensyn til internationale love og regler, skabe udfordringer.

Kina har også en interesse i at undergrave liberale værdier, der udfordrer Kinas politiske system. Det er bl.a. tilfældet i forhold til Kinas undertrykkelse af minoriteter i Xinjiang-regionen, hvor Kina forsøger at undertrykke andre landes kritik. Denne linje i international politik udfordrer danske og vestlige interesser.

Kina arbejder målrettet på at øge sin globale indflydelse gennem såvel FN som andre nyere organisationer, hvor Kina har en ledende rolle. Det gælder især Shanghai Cooperation Organisation og BRIKS. Kina vil sandsynligvis forsøge at gøre organisationerne mere betydningsfulde ved at tilføje flere samarbejdsområder og øge antallet af medlemmer med henblik på at styrke Kinas globale magt.

Gennem Belt and Road-initiativet (BRI) investerer Kina i strategisk infrastruktur som havne, veje, energi, telekommunikation og råstoffer mange steder i verden. Projekterne leverer ofte energi og råvarer til den kinesiske økonomi, ligesom kinesiske firmaer er involverede i at bygge infrastrukturen. Samarbejdet og investeringerne giver Kina indflydelse, særligt i mindre økonomisk udviklede lande, der modtager større investeringer. BRI-samarbejdet vil sandsynligvis fortsat være en vigtig prioritet for Kina, trods et fald i nye investeringer de senere år.

Kina er også begyndt at spille en mæglerrolle i regionale konflikter. Eksempelvis bidrog Kina til den diplomatiske normaliseringsaftale mellem ærkerivalerne Iran og Saudi-Arabien, som de to lande indgik i 2023. Kina aftager store mængder olie fra begge lande og har derfor en interesse i at mindske spændingerne. I 2024 indgik de to stridende palæstinensiske organisationer Hamas og Fatah en aftale i Beijing med Kina i en mæglerrolle. Kina lavede sammen med Brasilien i 2024 også et forslag til elementerne i en fredsplan for Ukraine. Kina tager bl.a. disse initiativer, fordi det ønsker at blive set som en upartisk spiller, der arbejder for international fred og sikkerhed og en troværdig partner for lande i Mellemøsten, Afrika og andre steder. Engagementet er således også for Kina et middel til at øge sin indflydelse. ■

TEMA: TEKNOLOGIOVERFØRSEL

Kina, Rusland og Iran forsøger at overføre teknologi fra vestlige og andre teknologisk avancerede lande med både lovlige og ulovlige midler.

Kinas indsats udgør den største trussel mod dansk forskning, innovation og teknologi. Indsatsen omfatter mange forskellige teknologier, men fokuserer særligt på Kinas strategisk prioriterede industrier. Det gælder f.eks. militærteknologi og danske styrkepositioner som kvante- og bioteknologi.

Kina har en strategi for militær-civil fusion, som sigter mod, at militæret kan udnytte civile videnskabelige og teknologiske fremskridt. Det betyder, at eksempelvis forskningssamarbejde med Kina og kinesiske investeringer på civile områder, der har potentielle militære

anvendelser, kan ende med at bidrage til Kinas militærteknologiske udvikling. Kinas brede spektrerede indsats og det tætte samspil mellem civile og militære sektorer gør det vanskeligt for åbne og demokratiske lande at håndtere truslen, da der også er betydelige fordele ved investeringer og forskningssamarbejde med kinesiske aktører.

Rusland forsøger især at overføre udenlandsk teknologi til sin forsvarsindustri for at mindske landets store afhængighed af vestligt producerede komponenter. Iran har også i flere tidligere tilfælde tilegnet sig vestlig teknologi fra erobret materiel, som landet har brugt som afsæt for egen produktion og udvikling.

KINAS TEKNOLOGIOVERFØRSEL INVOLVERER MANGE PERSONER OG ORGANISATIONER

Partiorganer, statslige organisationer, universiteter og virksomheder i Kina **afdækker behov** for teknologioverførsel og udvikling på videnskabs- og teknologiområdet.

Disse aktiverer herefter **aktører i udlandet** for at overføre teknologi og viden til Kina. Det kan være kinesiske selskaber, hackergrupper, organisationer for kinesere i udlandet, investorer og efterretningstjenester.

Aktørerne hjælper specialister og selskaber med at **etablere sig i Kina** gennem statslige talentprogrammer, forskningsaftaler og joint ventures med kinesiske selskaber. Hackergrupper og efterretningstjenester stjæler viden og teknologi fra vestlige virksomheder og forskningsinstitutioner.

Aktørerne **kortlægger oversøiske ressourcer** på videnskabs- og teknologiområdet for at rekruttere specialister og kilder, investere i selskaber eller kompromittere virksomheders IT-struktur.

METODER TIL OVERFØRSEL AF TEKNOLOGI

UDVEKSLING OG TILTRÆKNING AF VIDENSKABELIGE TALENTER

Kina, Rusland og Iran anvender alle udveksling af studerende og forskere som en måde at overføre viden. Der er især mange kinesiske studerende og forskere i vestlige lande og navnlig inden for naturvidenskabelige og tekniske fag. Kina uddeler især stipendier til studerende inden for strategisk prioriterede sektorer, og bl.a. stipendier fra China Scholarship Council indebærer et krav om, at de studerende vender hjem til Kina. Kina bruger også talentprogrammer til at tiltrække forskere med både kinesisk og udenlandsk baggrund.

FORSKNINGS-SAMARBEJDE

Kina ser forskningssamarbejde som et vigtigt middel til overførsel af viden. Derfor deltager Kina aktivt i en lang række forskningsprojekter, herunder megaprojekter som fusionsenergiprojektet International Thermonuclear Experimental Reactor (ITER) og kernefysikprojektet Large Hadron Collider (LHC).

CYBERSPIONAGE

Kina, Rusland og Iran anvender cyberspionage til at stjæle viden og teknologi. Men det er især Kinas indsats, der er svær at dæmme op for på grund af det meget store omfang. Eksempelvis har USA anklaget den kinesiske stat for at stå bag en række forsøg på cyberspionage mod forskningsinstitutioner, tænketanke, NGO'er og forsvarsindustrien i USA.

INVESTINGER I ETABLEREDE OG NYSTARTEDE VIRKSOMHEDER

Især Kina anvender investeringer strategisk til at opnå teknologi og viden, særligt inden for strategisk prioriterede sektorer. Via udenlandske investeringer kan fremmede stater også tilegne sig teknologi og viden, som ellers er underlagt f.eks. sanktioner eller eksportkontrol. Der er tegn på, at Kina i stigende grad vender blikket mod opstartsvirksomheder, hvor Danmarks og andre landes lovgivning vedrørende screening af investeringer ikke altid er dækkende.

MENNESKELIGE KILDER

Landene overfører også viden og teknologi ved hjælp af klassisk spionage, hvor efterretningstjenester rekrutterer eksempelvis ansatte i virksomheder og på universiteter med henblik på at stjæle viden, der kan bruges til at opbygge forskningsmiljøer og industrier. Der er eksempler på spionagesager og domme om overførsel af teknologi i en lang række lande verden over. I Tyskland blev tre personer eksempelvis tiltalt for at overføre militærteknisk viden, der kan bruges i krigsskibe, til Kina.

KRAV TIL UDENLANDSKE VIRKSOMHEDER OM OVERFØRSEL AF TEKNOLOGI

Det vigtigste middel til overførsel af teknologi til Kina har historisk været, at udenlandske virksomheder skulle indgå i et joint venture med kinesiske partnere for at få lov til at investere i Kina. Med tiden er det dog blevet mindre vigtigt.

TEMA: TERROR

Terrortruslen i Europa er steget siden 2022. Stigningen skyldes bl.a., at krigen i Gaza og senest i Libanon har bidraget til yderligere at radikalisere militante islamistiske miljøer i og uden for Europa. Antallet af gennemførte og afværgede islamistiske terrorangreb i Vesteuropa i 2023 og 2024 har brudt en generelt faldende tendens siden 2017. Antallet af dræbte i 2024 er dog væsentligt lavere end tidligere år. Det skyldes sandsynligvis, at de fleste angreb i 2024 er blevet udført med simple midler, herunder knive. Blandt terrorgruppers højest prioriterede mål i 2023 var personer og steder i Vesten forbundet med koranskændinger. I 2024 har terrorgrupperne haft større fokus på Gaza-krigen.

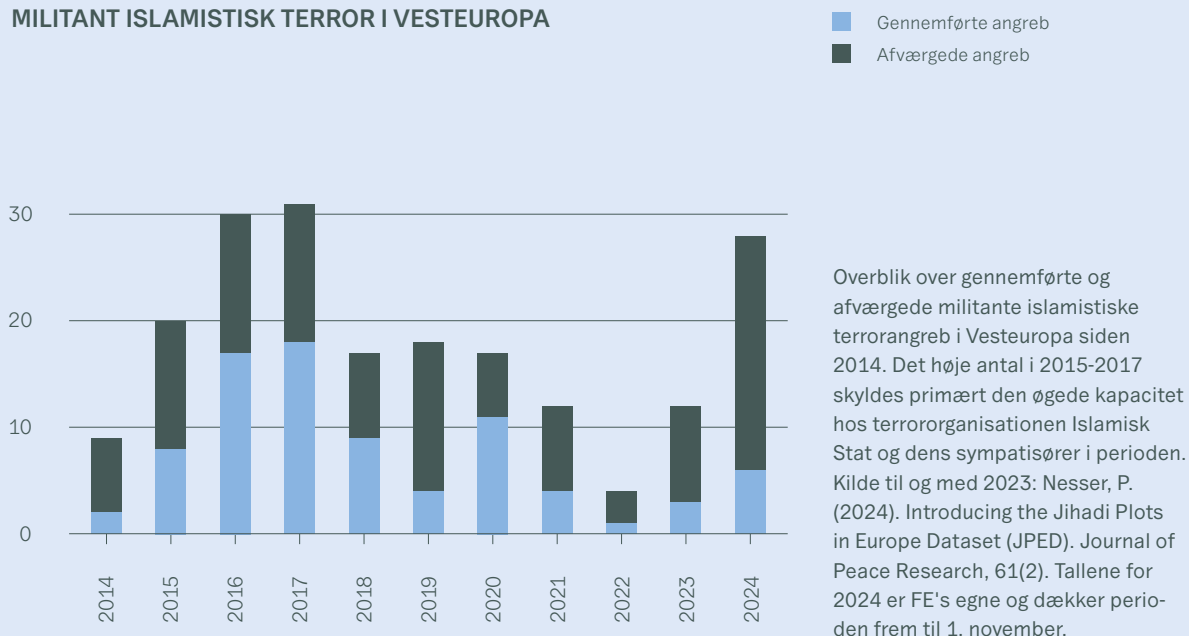
Terrorgrupper forsøger at understøtte angreb i Europa

Grupper som Islamisk Stat er i stand til at udføre koordinerede angreb med mange ofre tæt på

Vesteuropa. Terrorgrupper vil stadig have svært ved at gennemføre større koordinerede angreb i Vesteuropa, hvor der f.eks. ikke er samme adgang til skydevåben og materialer til at fremstille sprængstoffer. Myndigheder i Vesteuropa er generelt også effektive til at optrevle og modvirke angrebsplaner, som involverer større personkredse og netværk. De sidste par år har der været flere forsøg fra særligt Islamisk Stat på at fjerndirigere terrorangreb i Europa gennem krypterede beskedtjenester.

Især ISKP – Islamisk Stats undergruppe i Afghanistan – har gentagne gange i 2023 og 2024 mobiliseret, opfordret og vejledt enkeltpersoner til at udføre terrorangreb i Europa. ISKP stod i 2024 bag opsigtsvækkende angreb i bl.a. Iran og Rusland og er sandsynligvis den terrorgruppe, som i øjeblikket udgør den største terrortrussel i Europa. I de kommende år er der risiko for, at Islamisk Stat og andre terrorgrupper i

MILITANT ISLAMISTISK TERROR I VESTEUEOPA

Syrien vil kunne udnytte det pludseligt opståede magttomrum efter Asad-styrets fald i slutningen af 2024 til at vokse sig stærkere igen. Dette indebærer en risiko for, at Islamisk Stat i Syrien igen kan komme til at udgøre en alvorlig terrortrussel mod Europa.

Terrorgrupper vil også i årene fremover benytte sig af målrettet rekruttering og vejledning online, hvor enkeltpersoner eller mindre personkredse i eller nær Europa bliver opfordret til at udføre simple angreb på egen hånd. Det er mest sandsynligt, at terrorister vil forsøge at angribe mindre beskyttede mål og bruge helt simple midler såsom biler og knive.

Det er sandsynligt, at de fleste forsøg på terrorangreb i Europa vil komme fra enkeltpersoner eller små grupper. Det er desuden muligt, at terrorgrupper eller netværk i fremtiden vil forsøge at rekruttere personer til at udføre angreb mod betaling.

Krigen i Gaza er en væsentlig drivkraft

Krigen i Gaza har været et vigtigt motiv bag flere terrorangreb og forsøg på terrorangreb i Europa i 2024. Terrorgrupper som Islamisk Stat, al-Qaida og deres sympatisører har i stigende grad siden den 7. oktober 2023 opfordret til angreb i Vesten som hævn for Gaza-krigen. Udviklingen i Gaza bliver hyppigt brugt i propaganda til at opfordre til angreb i bl.a. Europa. Propagandaen fremstiller Vesten over én kam som part i konflikten, men der er også propaganda med entydigt fokus på jøder. Krigen i Gaza og senest i Libanon forstærker terrorgruppers og sympatisørers militante budskaber, bl.a. fordi den massivt medie-dækkede krig vækker stærke følelser.

Islamisk Stat og al-Qaida har siden oktober 2023 forstærket deres fokus på at angribe især jødiske og israelske mål globalt, også i Europa. Krigen i Gaza vil sandsynligvis i flere år være højt prioriteret i militante islamisters propaganda og valg af angrebsmål i og uden for Vesten. Det er sandsynligt, at Gaza-krigen også i mange år frem vil øge mobilisering og radikalisering i Vesten i samme eller endda endnu større grad end opfattede krænkelser af islam som tegningesager og koranskændinger.

Den øgede terrortrussel i Vesten og mod vestlige mål i udlandet fra bl.a. Islamisk Stat er dog også fortsat

VURDERING AF TERROR-TRUSLEN MOD DANMARK

I Center for Terroranalyses (CTA's) seneste *Vurdering af terrortruslen mod Danmark* fra marts 2024 skriver CTA, at terrortruslen mod Danmark er i niveauet ALVORLIG. Sager om opfattede krænkelser af islam samt konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har medvirket til at skærpe terrortruslen inden for det aktuelle niveau. I 2023 er flere trusler mod Danmark kommet fra aktører bosat i udlandet, herunder især fra enkeltaktører og små grupper af sympatisører med tilknytning til etablerede militant islamistiske grupper, som opererer i Europa eller Europas nær-områder. Trusselsbilledet er dog også fortsat præget af tilstedeværelsen af militante islamister i Danmark, der bl.a. kan blive inspireret af opfordringer til angreb i militant islamistisk propaganda eller via transnationale kontakter online.

CTA vurderer, at terrortruslen fra højreekstremister i Danmark fortsat er i niveauet GENEREL.

drevet af en generel vrede mod Vesten og vesterlændinge. Et eksempel er et angreb, som dræbte tre spanske turister i Afghanistan i maj 2024.

Terrorgrupper vil styrke deres fodfæste i Afrika

De mest gunstige betingelser for grupper tilknyttet Islamisk Stat og al-Qaida har i de seneste år været i Afrika. Terrorgrupper i Afrika syd for Sahara var i 2023 ansvarlige for ca. 60% af det samlede antal ofre for terror på verdensplan. Disse grupper, som bl.a. opererer i Sahel-regionen og på Afrikas Horn, vil i de kommende år have gode muligheder for at rekruttere og udvide sine aktiviteter i flere lande. De kan derfor i fremtiden komme til at udgøre en større terrortrussel mod vestlige interesser.

Militante islamistiske grupper i Afrika har indtil videre tiltrukket meget få fremmedkrigere fra Vesten, når man sammenligner med Islamisk Stats selvudråbte kalifat i Syrien og Irak for 10 år siden. Fremmedkrigere fra Vesten vil dog sandsynligvis drypvist tilslutte sig terrorgrupperne i Afrika, i takt med at grupperne øger deres fodfæste og kontrol med landområder. Det vil styrke kontakten mellem terrorgrupper i Afrika og personnetværk i Vesten og kan dermed også øge terrortruslen i Europa i de kommende år.

Højreekstremister udnytter populære platforme til at fremme deres ideologi og opfordre til terrorangreb

Højreekstremisme udgør også en terrortrussel. Højreekstremister i Vesten vil i høj grad fortsat dyrke digitale fællesskaber, hvor der bl.a. bliver spredt ekstremistiske budskaber, manifester og angrebsvideoer. I disse fora bliver gerningsmænd bag højreekstre

terrorangreb i Vesten hyldet for deres forsøg på at starte det, de ser som en racekrig. Der vil være en vedvarende trussel fra især enkeltpersoner, som bliver opildnet og opfordret til at begå lignende angreb. Det er ikke længere blot i fjerne afkroge af internettet, at højreekstremister bliver radikaliseret og danner fælles netværk. Det sker i dag også på gængse sociale medier og beskedtjenester, til trods for platformenes forsøg på at begrænse ekstremistisk indhold.

De voldsomme uroligheder i Storbritannien i sommeren 2024 viste, hvordan bl.a. højreekstre personer og netværk kan udsende og videreformidle mis- og desinformation på internettet til hurtigt at mobilisere til vold mod bl.a. etniske og religiøse minoriteter. Det er sandsynligt, at højreekstremister i Vesten i de kommende år vil bruge enkeltbegivenheder til at anspore til vold og muligvis terror mod forskellige minoritetsgrupper.

HVIS SIKKERHEDEN VED FÆNGSLER OG LEJRE FOR MEDLEMMER AF ISLAMISK STAT I DET NORD-ØSTLIGE SYRIEN BRYDER SAMMEN

I det nordøstlige Syrien er over 50.000 mænd, kvinder og børn tilbageholdt i kurdisk-kontrollerede fængsler og lejre på grund af deres tilhørsforhold til Islamisk Stat.

Islamisk Stat ønsker at befri gruppens medlemmer gennem angreb mod faciliteterne for at genvinde styrke. Det er muligt, at Asad-styrets fald vil give gruppen øget handlerum og sætte den i stand til at gennemføre en omfattende befrielsesaktion på kort sigt, dvs. inden for de næste to år.

Der har gennem de seneste år været usikkerhed om, hvor længe USA fastholder sit militære engagement i Syrien. Hvis koalitionen forlader det nordøstlige Syrien, vil Islamisk Stat også få bedre betingelser for at operere i området. Det vil øge risikoen for, at Islamisk Stat forsøger at angribe fængsler og lejre.

Hvis det lykkes Islamisk Stat at befri tusindvis af sine medlemmer, vil gruppen kunne angribe sikkerhedsstyrker, civile og muligvis vestlige mål i Syrien, Irak og flere nabolande. Flygtede medlemmer af Islamisk Stat med vestlig baggrund vil derefter kunne søge mod Europa, og de vil kunne genoptage kontakt med netværk i Europa og instruere deres kontakter i at udføre angreb på europæisk jord. Det vil øge terrortruslen i Europa.

TERRORGRUPPER ER HURTIGE TIL AT UDNYTTE NY TEKNOLOGI

Meget teknologi beregnet til almindelige forbrugere kan potentielt bruges til terrorformål.

Kunstig intelligens kan i stigende grad hjælpe terrorister med nemt at producere propaganda, som opfordrer til vold og bidrager til rekruttering, i både øgede mængder og høj kvalitet. Det er muligt, at propaganda produceret med kunstig intelligens vil give terrorister mulighed for at omgå censur på sociale medier. I fremtiden kan f.eks. falske videoer, billeder og lydklip, såkaldte deepfakes, af høj kvalitet muligvis blive et værktøj i terroristernes propagandamaskine.

Moderne krypteringsløsninger gør det lettere for terrorgrupper at forblive anonyme, når de kommunikerer internt eller overfører penge. Donationer og finansiering gennem f.eks. kryptovalutaer er vanskelige for myndighederne at få indblik i.

Desuden har bl.a. den udbredte brug af droner i krigen i Ukraine inspireret terrorgrupper og deres sympatisører til at anvende droner til rekognoscering og angreb samt at indsamle billeder til propaganda. Kombinationen af flere teknologier, såsom kunstig intelligens og droner, kan i fremtiden skabe muligheden for, at teknologi udpeger mål autonomt.

BRÆNDPUNKTER I MELLEØSTEN OG AFRIKA

KRIG PRÆGER IGEN EUROPAS
SYDLIGE NABOREGIONER

Konflikter i Mellemøsten og Afrika vil fortsat kunne udgøre en trussel mod europæisk sikkerhed. Regionerne vil også i de kommende år være præget af strukturelle problemer, som forringer befolkningernes levevilkår og skaber øget grobund for terror og migration. Krigene i Gaza og Libanon har sat en foreløbig stopper for de senere års forsøg på forsoning mellem Israel og arabiske lande. Iran udfordrer både Israel og Vesten mere direkte, mens regionale magter som Tyrkiet og Saudi-Arabien forsøger at pleje deres relationer til Vesten, Rusland og Kina på samme tid for at øge deres strategiske manøvrerum. Det svækker Europas muligheder for at påvirke udviklingen i nærområdet.

En drone skydes ned i det nordlige Israel i august 2024.
Jalaa Marey/AFP/Ritzau Scanpix

■ Hamas' terrorangreb den 7. oktober 2023 skete, netop som Mellemøsten så ud til at bevæge sig ind i en mere fredelig periode. I stedet har angrebet og Israels militære modsvar antændt en række væbnede konflikter, der strækker sig fra Gaza over Libanon til farvande omkring Yemen. Udviklingen har bragt de to hovedmodstandere i regionen, Iran og Israel, tættere på en større regional krig, og der er fortsat en risiko for, at gengældelsesangreb og misforståelser kan få situationen til at eskalere.

Iran udfordrer i stigende grad Israel og Vesten

Modsætningsforholdet mellem Iran og Israel vil være en drivkraft for spændinger i Mellemøsten, også efter krigene i Gaza og Libanon og Assad-styrets fald i Syrien. Konflikten har i mange år udspillet sig som en skyggekrig mellem Israel og Irans partnere i det, som Iran kalder modstandsaksen. Den består bl.a. af Hizbollah i Libanon, Houthi-bevægelsen i Yemen, Hamas i Gaza og en række pro-irsanske militser fra Irak.

Siden Hamas' terrorangreb den 7. oktober 2023 og Israels militære modsvar i Gaza har Irans partnere bl.a. angrebet Israel med missiler og droner som støtte til Hamas i Gaza, mens Israel har angrebet mål i Yemen, Libanon og Syrien. Hizbollahs beskydning af det nordlige Israel har fordrevet tusindvis af israelere fra grænseområdet. Det fik i efteråret 2024 Israel til at iværksætte en omfattende offensiv mod Hizbollah i Libanon.

I 2024 udviklede skyggekrigen sig dog også til direkte konfrontationer mellem Iran og Israel. Iran angreb Israel for første gang nogensinde i april 2024 med flere hundrede droner og missiler. Det var svar på et angreb på et iransk konsulat i Syrien. Siden har både Iran og Israel angrebet hinandens territorier igen.

Irans missilangreb på Israel er tydelige eksempler på, at Iran udfordrer Israel mere direkte. Det hænger bl.a. sammen med, at konservative og mere radikale kræfter i stigende grad dominerer de centrale politiske og militære institutioner i Iran, som ligger uden for parlamentarisk kontrol.

Irans øgede samarbejde med Rusland og Kina gør desuden Iran mindre sårbar over for vestlig kritik og sanktioner. Iran har gennem længere tid leveret droner til Ruslands krig i Ukraine og fortsætter med

I IRAN HAR DEN ØVERSTE LEDER DET SIDSTE ORD

I 2024 valgte iranerne reformfløjens kandidat, Masoud Pezeshkian, som præsident. Alligevel vil det fortsat være Den Øverste Leder, Ayatollah Ali Khamenei, og kredsen af konservative og radikale kræfter omkring ham, som træffer mange afgørende beslutninger i Irans udenrigs- og sikkerhedspolitik. På nogle områder vil Pezeshkian dog kunne sætte et aftryk på Irans udenrigspolitik. Det er f.eks. muligt, at den nye præsident kan overtale Khamenei til at indlede nye forhandlinger med USA om Irans atomprogram i bytte for sanktionslempelser.

at udbygge det militære samarbejde med Rusland. F.eks. er Iran begyndt at levere kortrækkende ballistiske missiler til Rusland.

Udviklingen betyder, at styret i Teheran i mindre grad vil lade sig begrænse af politiske hensyn til Europa. Det kommer bl.a. til udtryk ved, at Irans efterretningstjenester mere aktivt forfølger iranske eksilgrupper og personer, som det iranske styre anser som en trussel, i bl.a. Danmark.

Desuden har iranske efterretningstjenester øget deres fokus på israelske og jødiske mål og interesser i Europa som følge af den skærpede konflikt mellem Iran og Israel.

Krigene i Gaza, Libanon og Syrien vil præge Mellemøsten i mange år

Israels militære kampagner i Gaza og Libanon har svækket Hamas og Hizbollah betydeligt. De har samtidig lagt store områder i ruiner, som det vil tage år at genopbygge. I Libanon risikerer udviklingen at forstærke den dybe interne splittelse, som i forvejen har forhindret landet i at danne en regering siden 2022.

Den kan desuden mobilisere en ny generation af Hizbollah-krigere, som også i fremtiden vil udgøre en trussel mod Israel.

Krigene i Gaza og Libanon har vakt stor vrede mod Israel i befolkningerne på tværs af regionen. Det sætter Israels eksisterende samarbejde med regimerne i de arabiske nabolande under pres og gør det vanskeligere for USA at påvirke lande som Saudi-Arabien til også at normalisere forholdet til Israel. Samtidig forsøger Iran at styrke sine forbindelser til landene i Golfregionen. Det gør Iran for at undgå at blive

politisk isoleret, men også for at begrænse israelsk indflydelse i disse lande.

Iran har dog mistet sin tætteste statslige allierede, efter at oprørsgrupper væltede Asad-styret i Syrien. Asads fald forringer Irans muligheder for at genopbygge Hizbollahs militære kapaciteter i Libanon. Det svækker Iran og modstandsaksens afskrækkelse over for Israel. Iran står nu over for en række vanskelige valg om den fremtidige strategi over for Israel, forholdet til Vesten og landets atomprogram.

IRANS VIGTIGSTE KORT

Konflikten mellem Israel og den iransk-ledede modstandsakse har udspillet sig på flere fronter i 2024. Modtandsaksen består bl.a. af militante grupper i Gaza, Libanon, Yemen, Irak og Syrien.

HAMAS (GAZA)

Grundlagt: 1987
Religion: Sunniislam
Iransk indflydelse: Lav
Antal krigere: 9.000–12.000

Hamas' terrorangreb på Israel den 7. oktober 2023 udløste krigen i Gaza.

HIZBOLLAH (LIBANON)

Grundlagt: 1982
Religion: Shiaislam
Iransk indflydelse: Høj
Antal krigere: 20.000–50.000

Kampene mellem Hizbollah og Israel udviklede sig gradvist mere omfattende gennem 2024.

HOUTHY-BEVÆGELSEN (YEMEN)

Grundlagt: 1994
Religion: Zaydiyya (gren af shiaislam)
Iransk indflydelse: Moderat
Antal krigere: 10.000–30.000

Houthierne har angrebet skibe i farvandet omkring Yemen siden november 2023. Houthierne har også angrebet Israel direkte.

DEN ISLAMISKE MODSTANDSFRONT I IRAK (IRI)

Grundlagt: 2023
(Aktiv siden 2000'erne under andre navne)
Religion: Shiaislam
Iransk indflydelse: Høj
Antal krigere: 40.000–70.000

IRI er en samling af pro-iranske militser, som siden efteråret 2023 har angrebet Israel samt amerikanske mål i Syrien, Irak og Jordan.

Iran kan sandsynligvis udvikle atomvåben på mindre end to år

Iran har udbygget sit atomprogram med hastige skridt, siden USA forlod den internationale atomaftale i 2018 og genindførte økonomiske sanktioner mod landet. Det er sandsynligt, at Iran nu på under en uge kan berige nok uran i våbenkvalitet til en sprængladning. Under atomaftalen fra 2015 ville det tage omkring et år. Iran er dog sandsynligvis et par år fra at kunne udvikle og fremstille et operativt atomvåben.

Israel advarer løbende om at ville gribe ind, hvis ikke det internationale samfund formår at overtale Iran til at begrænse atomprogrammet. På trods af advarslerne er det på kort sigt mindre sandsynligt, at Israel vil udføre et omfattende angreb på Irans atomprogram. Et sådant angreb vil være en voldsom optrapning af konflikten mellem de to lande. Risikoen for et israelsk angreb vil dog stige, hvis Israel opfatter udviklingen af et iransk atomvåben som nært forestående.

Skrøbelige naboregioner skaber usikkerhed for Europa

Krigen i Gaza demonstrerer tydeligt, at uløste konflikter i Europas nærområde kan true europæisk sikkerhed. Det gælder både inden for og uden for Europas grænser. Israels kamp mod Hamas i Gaza har været et vigtigt motiv for flere gennemførte og afværgede terrorangreb i europæiske lande i 2024.

Den iransk-støttede Houthi-bevægelse har tilsvarende brugt krigen i Gaza som begrundelse for at angribe israelske og vestlige handelsskibe i farvandene omkring Yemen med droner og missiler. De mange angreb har bl.a. tvunget danske rederier til at undgå Bab al-Mandeb-strædet ved Yemens kyst og sejle en omvej på flere tusinde kilometer syd om Afrika.

Det er sandsynligt, at houthierne fortsat vil udgøre en trussel mod den internationale skibsfart på kort sigt. Houthierne angriber både skibstrafikken for at øge deres popularitet i regionen og for at vise styrke over for deres modstandere i det borgerkrigsramte Yemen.

Den uventede offensiv, som oprørsgrupper i Syrien indledte i november 2024, førte til Asad-styrets fald på bare 11 dage. Udviklingen varsler en ny og uforudsigelig fase i den mangeårige konflikt, som potentielt kan få

Samtidig vil flere af de mest skrøbelige lande fortsat være prægede af væbnede konflikter, som typisk fører til yderligere økonomisk nedgang, arbejdsløshed og forringet sundhed.

negative konsekvenser for den regionale stabilitet, styrke terrorgrupper og skabe øget migration til Europa.

Mange lande i Afrika og enkelte i Mellemøsten hører til de fattigste og meste skrøbelige i verden. De er bl.a. ramt af dyb gæld og høj inflation, dårlig infrastruktur samt vand- og fødevarerangel. I fremtiden vil klimaforandringer kun forstærke disse problemer. Tørke tvinger allerede nu landmænd i bl.a. Irak til at rejse til større byer, hvor arbejdsløsheden i forvejen er stor.

Samtidig vil flere af de mest skrøbelige lande fortsat være prægede af væbnede konflikter, som typisk fører til yderligere økonomisk nedgang, arbejdsløshed og forringet sundhed. Det er alt sammen faktorer, der får folk til at søge mod et bedre liv andre steder. Det betyder også, at migrationspresset mod Europa vil forblive højt.

Nye partnerskaber svækker Vestens indflydelse

Rusland og Kina vil fortsat udfordre vestlig indflydelse i Mellemøsten og Afrika. Mens Kinas interesser i regionerne primært handler om adgang til energi- og naturressourcer, søger Rusland også diplomatisk støtte, der kan modvirke vestlige landes forsøg på at isolere Rusland politisk. Med Asads fald har Rusland dog mistet en vigtig allieret, og det er usikkert, om Rusland kan beholde sine strategisk vigtige baser i Syrien under et nyt styre. Ruslands støtte til kupmagere i Mali, Burkina Faso og Niger har bl.a. ført til, at disse lande har erstattet vestlige styrker med russiske

lejesoldater i kampen mod terrorisme. Det kan svække vestlige landes muligheder for at modvirke terrortrusler, som udgår fra regionen.

USA vil fortsat have en stærk militær tilstedeværelse i Mellemøsten. Ud over permanente baser i bl.a. Qatar, Bahrain og Kuwait har USA evne til hurtigt at tilføre yderligere styrker til regionen. I 2024 har truslen fra Iran og modstandsaksen bl.a. fået USA til at sende ekstra hangarskibe til Mellemøsten i perioder.

Det ændrer dog ikke på, at flere lande i regionen føler sig mindre sikre end tidligere på, at USA vil garantere sikkerheden i regionen i de næste mange år. Det skyldes bl.a., at USA's ønske om et øget fokus på den strategiske konkurrence med Kina har mindsket USA's interesse i at blive militært involveret i konflikter i Mellemøsten og fastholde soldater i længerevarende missioner.

I 2024 indledte USA og Irak forhandlinger om USA's militære tilstedeværelse i Irak efter pres fra USA-kritiske kræfter i den irakiske regering. USA's aktiviteter i Irak og Syrien er tæt forbundne, og derfor kan et

mindsket amerikansk engagement i Irak også få betydning for sikkerhedssituationen i det nordøstlige Syrien. Her er den kurdiske YPG-milits fortsat afhængig af vestlig støtte for at kunne bekæmpe Islamisk Stat og varetage sikkerheden i de lejre og fængsler, som huser medlemmer af terrororganisationen.

De arabiske lande i Golfen ser et større behov for at sprede deres diplomatiske indsatser og handelsrelationer mellem forskellige partnere. På den måde forsøger de at helgardere sig i en verdensorden under forandring. For Saudi-Arabien udelukker et samarbejde med USA for eksempel ikke en udvidelse af forholdet til Kina.

Det samme gælder Tyrkiet. Landet er et vigtigt medlem af NATO, men viser interesse i at tilslutte sig det udvide- de BRICS-samarbejde, der har til formål at være modvægt til Vestens politiske og økonomiske indflydelse i verden. Tyrkiet søger samtidig at styrke sine relationer til både Rusland og Kina. Det sker for eksempel gennem køb af og samarbejde om enkelte våbensystemer. ■

HVIS ISRAEL ANGRIBER IRANS ATOMPROGRAM

Et omfattende israelsk angreb på Irans atomprogram vil ikke kun få alvorlige konsekvenser for de to lande. Det kan også blive den begivenhed, som udløser en større regional krig med betydning for resten af verden.

Iran vil i første omgang svare igen med et militært angreb på Israel, som sandsynligvis vil være kraftigere end de iranske drone- og missilangreb mod Israel i april og oktober 2024. Amerikanske baser i Mellemøsten kan også blive mål for gengældelsen, da Iran forventeligt vil holde USA medansvarlig.

Der er derfor en stor risiko for, at situationen eskaleres. Selv om USA ikke ønsker det, kan der opstå en

situation, hvor USA af politiske årsager ser sig nødsaget til at deltage på Israels side i en krig mod Iran. En konsekvens af det kan blive, at USA midlertidigt reducerer sit sikkerhedspolitiske engagement i Europa.

En større regional krig vil også påvirke verdensøkonomien negativt. Prisen på olie vil sandsynligvis stige kraftigt. Det gælder især, hvis Iran blokerer for skibsfarten i Hormuzstrædet, hvor en femtedel af verdens oliehandel passerer.

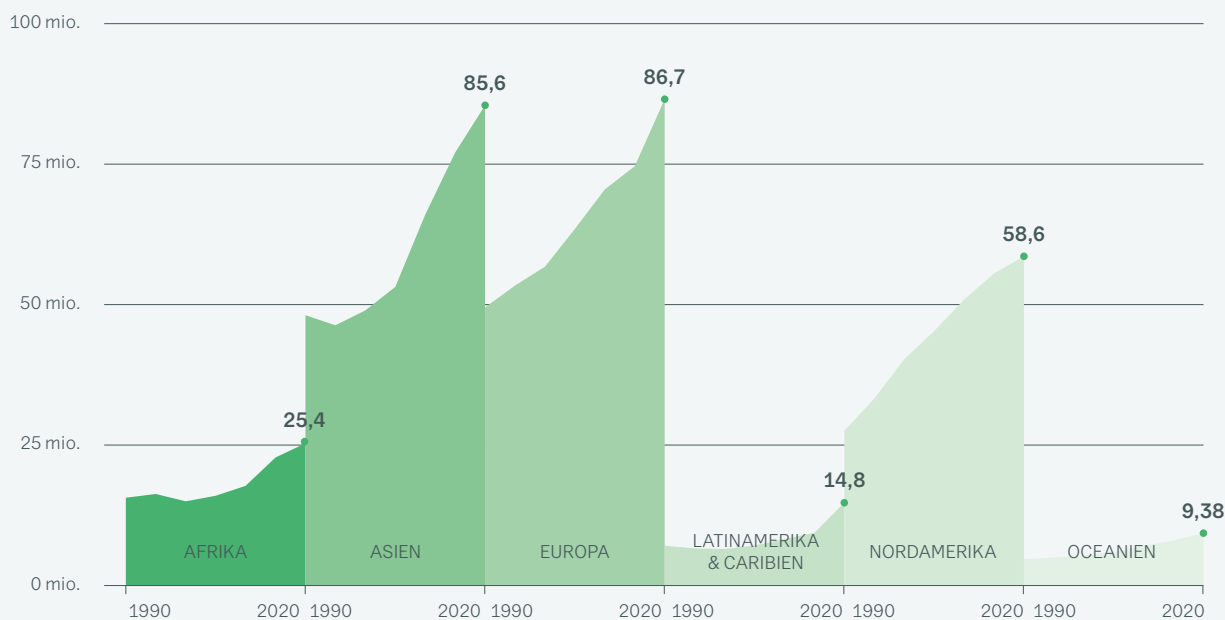
Samtidig kan et israelsk angreb på Irans atomprogram blive anledning til, at Iran ændrer politik og iværksætter et program for målrettet at udvikle atomvåben. Det kan resultere i et atomkapløb i regionen, hvor også Saudi-Arabien vil forsøge at opnå atomvåben.

MIGRATION MOD EUROPA

- Der er mange årsager til, at mennesker flygter eller migrerer, og mange flytter sig inden for deres eget land eller deres egen region. Sandsynligheden for, at folk flygter eller migrerer, stiger og falder dog med antallet af konflikter.
- Det øgede konfliktniveau i Europas nærområder fra Sahel over Mellemøsten til Ukraine vil i de kommende år øge risikoen for større ukontrollable migrantstrømme.
- Store strømme af flygtninge og migranter kan lægge et ekstraordinært pres på modtagerlandene og deres modtagesystemer. De kan desuden have store økonomiske omkostninger og forstærke politisk splittelse i befolkninger, særligt i lande, hvor der i forvejen er et stort migrationspres.
- Krigen i Gaza har foreløbigt ikke ført til flygtningestrømme mod Europa. Der har primært været tale om flygtningestrømme internt i Gaza, selv om det er lykkedes over 100.000 palæstinensere at flygte til Egypten.
- I Libanon har Israels omfattende offensiv mod Hizbollah ført til over en million internt fordrevne. Ødelæggelserne i store dele af landet betyder, at mange fordrevne fortsat ikke kan vende hjem. Situationen kan potentielt udløse nye flygtningestrømme mod Europa.
- Det samme kan ske i Syrien, hvor landets etniske og religiøse minoriteter står over for en usikker fremtid efter Assad-styrets fald.

ANTALLET AF INTERNATIONALE MIGRANTER STIGER PÅ VERDENSPLAN, MEN MEST I EUROPA OG ASIEN

1990–2020

Kilde: UN DESA 2021

VÆBNEDE KONFLIKTER RAMMER OFTE STATER, SOM I FORVEJEN ER SKRØBELIGE

Der er krig i flere af verdens mest skrøbelige stater, og i andre skrøbelige stater lever befolkningerne med forhøjet risiko for kriser og konflikt. Dårlige levevilkår og intern splittelse skaber gode betingelser for militante grupper, som kan udnytte frustrationer i befolkningerne.

Islamisk Stat fastholder et fodfæste i lande som Syrien og Afghanistan, hvor der er områder, som regeringerne ikke har kontrol over.

SYRIEN

AFGHANISTAN

MALI

NIGER

BURKINA FASO

SUDAN

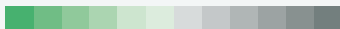
YEMEN

En række skrøbelige stater i Sahel har i de seneste år været ramt af militærkup og borgerkrig.

Houthi-bevægelsen har i mange år udnyttet splittelsen i det borgerkrigsramte Yemen til at styrke sin egen indflydelse.

MEGET STABIL

MEGET SKRØBELIG

Kilde: The Fund for Peace

TEMA: TRUSLER MOD CIVIL SKIBSFART

Konflikter i kritiske knudepunkter kan true forsyninger til Europa

Europas forsyningsikkerhed og økonomiske velstand vil i de kommende år fortsat være afhængig af energi fra Mellemøsten og handel med de voksende økonomiske centre i Asien. Den enorme udveksling af råstoffer og varer foregår i altovervejende grad til søs. Hele 90% af verdenshandlen bliver i dag transporteret med skib.

Flere af de vigtigste søhandelsruter mellem Europa og Asien fører gennem snævre farvande, hvor skibstrafikken løber sammen i en koncentreret strøm. Det gør skibsfarten særligt sårbar over for konflikter i disse maritime flaskehalse. Handelsskibe kan både blive utilsigtet ramt af kamphandlinger og være mål for stater eller militante grupper, der har interesse i at forstyrre de globale forsyningskæder.

Pirater udnytter konflikter ved skrøbelige kyststater

Pirateri er særligt en trussel mod skibsfarten i Guinea-bugten og farvandene omkring Afrikas Horn. Piraterne udnytter, at svage kyststater har svært ved at varetage sikkerheden for skibe i eller nær deres farvande.

I områder med krig og konflikt er piraternes vilkår forbedret, når militære ressourcer bliver prioriteret til konfliktindsatser frem for politiopgaver til søs. Pirateriet ved Afrikas Horn blussede f.eks. op i slutningen af 2023, samtidig med at Houthis bevægelsen begyndte at angribe den internationale skibsfart omkring Yemen.

GUINEABUGTEN

Pirateriet i Guinea-bugten var i 2024 for tredje år i træk på et lavt niveau. Det er dog sandsynligt, at pirater med jævne mellemrum fortsat vil forsøge at kidnappe besætninger fra skibe i regionen. Det seneste angreb i maj 2024 viser, at piraterne fortsat har evnen og viljen til at kidnappe besætningsmedlemmer.

GUINEABUGTEN

DET RØDE HAV

Frem til slutningen af 2023 blev mere end 10% af verdenshandlen til søs fragtet via Det Røde Hav mellem Suezkanalen og Bab al-Mandeb-strædet. Houthis bevægelsens angreb mod skibstrafikken i og omkring Bab al-Mandeb-strædet har dog betydet, at mange vestlige rederier, herunder danske, nu vælger markant længere sejlruter syd om Afrika. Det kan bl.a. svække vestlige rederiers konkurrenceevne over for eksempelvis kinesiske, der ikke på samme måde er mål for houthisernes angreb.

AFRIKAS HORN

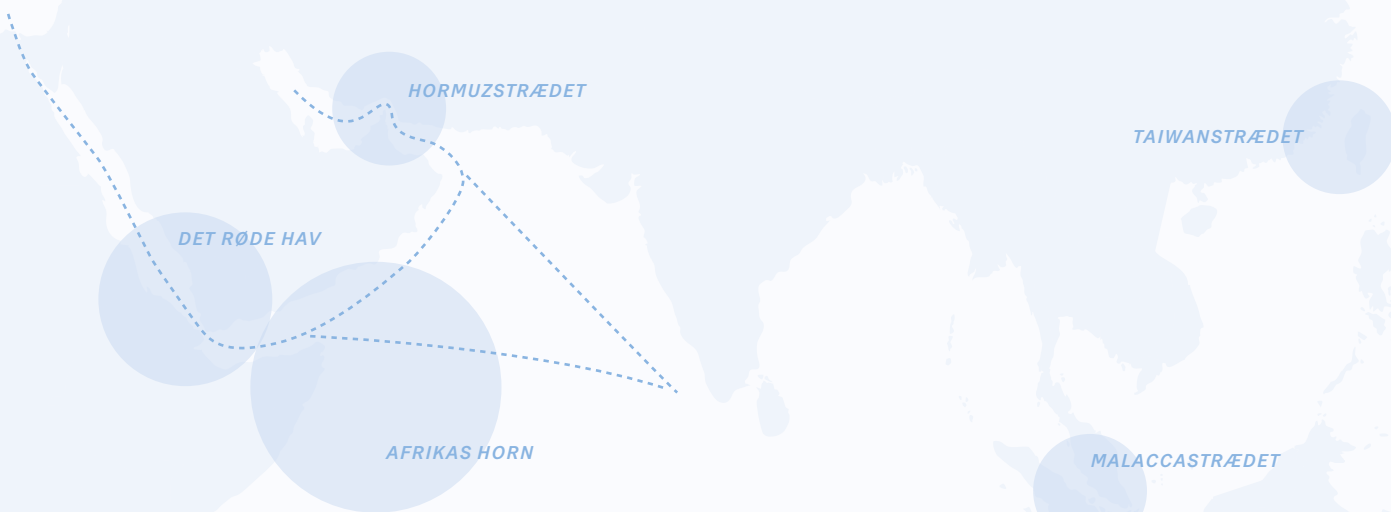
Pirateriet er igen blusset op ved Afrikas Horn. I efteråret 2023 blev et skib kapret for første gang siden 2017, og somaliske pirater har flere gange angrebet større handelsskibe. Skibenes sikkerhedsprocedurer og internationale flådestyrkers indsats har sandsynligvis minimeret piraternes succes. Truslen er dog reel, og de somaliske pirater har igen vist, at de har en vis evne og vilje til at angribe international skibsfart.

HORMUZSTRÆDET

Cirka en femtedel af den globale handel med olie og flydende naturgas passerer igennem Hormuzstrædet. Iran bruger sin militære evne til at forstyrre skibsfarten gennem strædet som et udenrigspolitisk værktøj i konflikter med fremmede stater, navnlig Israel og USA. Iran har tidligere tilbageholdt udenlandske handelsskibe i og omkring Hormuzstrædet og vil kunne gøre det igen.

TAIWANSTRÆDET

Omkring 40% af verdens containerskibe sejler gennem Taiwanstrædet. En militær konflikt om Taiwan vil forhindre sejlads i strædet og sandsynligvis også afbryde eller forstyrre store dele af handlen med landene i regionen.

MALACCASTRÆDET OG DET SYDKINESISKE HAV

Omkring en tredjedel af den globale containerskibs-handel og mere end 70% af Kinas import af olie og gas passerer gennem Malaccastrædet mellem Indonesien, Malaysia og Singapore. Hvis konflikter mellem navnlig Kina og andre sydøstasiatiske stater eskaleres, er det muligt, at parterne vil forsøge at hæmme modstandernes adgang til de vigtige ruter gennem Malaccastrædet og Det Sydkinesiske Hav.

DEFINITIONER

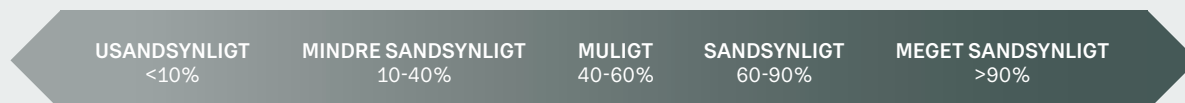
For at lette læsningen af **UDSYN** følger her en kort beskrivelse af de særlige formuleringer, som FE anvender i efterretningsanalyser.

Graden af sikkerhed i vurderinger

Det er kun sjældent, at en efterretningstjeneste kan give en vurdering, uden at der er elementer af usikkerhed i den. Derfor forsøger analytikerne at gøre det klart for læserne, hvilken sikkerhed de tillægger deres vurderinger. Det sker ved, at de udtrykker sig på en standardiseret måde og bruger de samme vendinger, når de vil give udtryk for den samme grad af sikkerhed.

FE bruger derfor fastlagte udtryk for graden af sikkerhed i form af fem sandsynlighedsgrader. En sandsynlighedsgrad er udtryk for et skøn, ikke en beregnet statistisk sandsynlighed. Skønnet afhænger af, hvor godt et efterretningsmæssigt grundlag der er, og hvor komplekst emnet er.

Sandsynlighedsgraderne på en skala:

Varslingshorisont

Få måneder:	Meget kort sigt
0-2 år:	Kort sigt
2-5 år:	Mellemlangt sigt
5-10 år:	Langt sigt
Over 10 år:	Meget langt sigt

Israels missilforsvarssystem nedskyder raketter affyret fra Libanon.
David Cohen/Zuma/Ritzau Scanpix

Forsvarets Efterretningstjeneste
Kastellet 30
2100 København Ø

Telefon: 3332 5566
www.fe-ddis.dk